

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการประเมินการสอน ประกอบด้วย (1) การพัฒนารอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมินการสอน สมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมินการสอน ซึ่งเป็นการสังเคราะห์แนวคิดจากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง คือ (1.1) แนวคิดทฤษฎีจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอน การประเมินและการประเมินการสอน รวมทั้งแนวคิดในด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง (1.2) พฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพและความต้องการทางด้านการประเมินการสอน จากการศึกษาสังเกตการสอนและสัมภาษณ์ครูประถมศึกษาดีเด่น (1.3) แนวคิดด้านการประเมินการสอนของครูประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียนดีเด่นและศึกษานิเทศก์ดีเด่น (2) การเสนอร่างรูปแบบการประเมินการสอนให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้องในด้านความเหมาะสมและความชัดเจนของกรอบแนวคิดและกิจกรรมในรูปแบบการประเมินรวมทั้งสมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมินการสอน ซึ่งมีสมรรถภาพการประเมินครอบคลุมเนื้อหาทางด้านการสอน 7 ด้าน รวม 45 สมรรถภาพ แล้วผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขกรอบแนวคิดและประเด็นเนื้อหาตามคำชี้แนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินการสอนและเอกสารคู่มือการประเมินการสอน เพื่อประกอบกับการนำรูปแบบการประเมินไปทดลองใช้

ตอนที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน ประกอบด้วยการทดลองใช้รูปแบบการประเมินในรอบแรกและการทดลองใช้ในรอบที่สอง ซึ่งกิจกรรมการทดลองใช้ในรอบแรก ได้แก่ (1) นำแบบประเมินการสอนไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความเที่ยงกับผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านทัพไทย อำเภอเมืองอุบลราชธานี ร่วมกับผู้วิจัย รวม 6 คน (2) นำร่างรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้เพื่อประเมินคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนดีเด่น และเพื่อนครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 12 โรงเรียน ในจังหวัดสมุทรสาคร นครปฐม นครปฐม ศรีสะเกษและจังหวัดยโสธร รวม 5 จังหวัด ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบการประเมินการสอนประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 4 ฉบับ คือ (2.1) แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการประเมิน สมรรถภาพการประเมิน เกณฑ์การประเมินและแบบประเมินการสอน (2.2) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการประเมินในฐานะผู้ได้รับการประเมิน (2.3) แบบ

สอบถามเพื่อประเมิน เอกสารคู่มือการประเมินการสอนที่ใช้ประกอบการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้ (2.4) แบบสอบถามเพื่อประเมินกิจกรรมการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ และเมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้ร่างรูปแบบการประเมินการสอนในรอบแรกเสร็จแล้ว ได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินความเหมาะสม ความชัดเจนและความเป็นไปได้ของกรอบแนวคิดและกิจกรรมในรูปแบบการประเมินการสอน
2. การประเมินความเหมาะสมของสมรรถภาพการประเมิน ความเหมาะสมและความชัดเจนของเกณฑ์การประเมิน และความเหมาะสมของเนื้อหาเกณฑ์ในแบบประเมินการสอน
3. การประเมินคุณภาพด้านความตรงของแบบประเมินการสอน โดยเปรียบเทียบผลการประเมินที่ประเมินโดยกลุ่มผู้ประเมินทั้งหมด ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มครูดีเด่น กับกลุ่มครูผู้สอนธรรมดา
4. การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการประเมินการสอนแต่ละสมรรถภาพ ในฐานะเป็นผู้ที่ได้รับการประเมิน
5. การเปรียบเทียบผลการประเมินการสอนในแต่ละมิติการประเมินระหว่างกลุ่มผู้ประเมินทั้ง 3 กลุ่ม
6. การประเมินเอกสารคู่มือการประเมินการสอนในด้านความเหมาะสมของกรอบเนื้อหา ความชัดเจน และความเป็นได้ในการนำกรอบเนื้อหาของเอกสารคู่มือประเมินไปใช้
7. การประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้

จากนั้นผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการทดลองในรอบแรก ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกรอบแนวคิด และกิจกรรมของรูปแบบการประเมิน สมรรถภาพการประเมิน เกณฑ์การประเมินการสอน แบบประเมินการสอน และเอกสารคู่มือการประเมินการสอน ซึ่งได้สมรรถภาพการประเมินครอบคลุมมิติทางด้านการสอน 7 ด้าน รวม 36 สมรรถภาพ

สำหรับการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ในรอบที่สองนั้น มีกิจกรรมดังนี้

- (1) นำแบบประเมินการสอนไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความเที่ยงโดยนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนร่วมกับผู้วิจัยรวม 6 คน ที่โรงเรียนมูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนาราม อำเภอเมืองอุบลราชธานี
- (2) นำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้เพื่อประเมินคุณภาพ กับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ปทุมธานี เชียงใหม่ ลำพูน ภูเก็ต นังงา ร้อยเอ็ดและอุบลราชธานี รวม 16 โรงเรียน พร้อมกับดำเนินกิจกรรมและเก็บข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอน

เช่นเดียวกับการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบแรก โดยผู้วิจัยได้รับปฏิกิริยาตอบ
 เนื้อหาของแบบสอบถามให้สอดคล้องกับรูปแบบการประเมิน สมรรถภาพการประเมิน เกณฑ์การ
 ประเมินและเอกสารคู่มือการประเมินการสอนตามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขภายหลังการทดลองใช้
 ในรอบแรก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ก. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนที่ 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนที่ 1 ของการพัฒนาแบบการประเมินการสอนตามที่
 ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาให้ความเห็นในด้านความเหมาะสม ความชัดเจน และความเป็นไปได้ของ
 กรอบแนวคิดและกิจกรรมในรูปแบบการประเมิน สมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมิน
 การสอน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. กรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมินที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน
 คือ (1) ขั้นนำ (2) ขั้นเตรียมการ (3) ขั้นนำไปใช้ (4) ขั้นสรุปผล (5) ขั้นปรับปรุงและประเมิน
 ทบทวนซ้ำนั้น กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ากรอบแนวคิดและกิจกรรมทุกรายการมีความเหมาะสม
 และความชัดเจนในระดับมาก เหมาะที่จะใช้เป็นสารสนเทศเพื่อการประเมินการสอนของครู

2. สมรรถภาพการประเมิน และเกณฑ์การประเมินที่ครอบคลุมมิติทางด้าน
 การสอน จำนวน 7 ด้าน รวม 45 สมรรถภาพ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าทุกสมรรถภาพมี
 ความเหมาะสมในระดับมาก และเหมาะสมระดับดีมากบางสมรรถภาพ จึงเหมาะที่จะใช้เป็นสาร
 สนเทศในการประเมินทุกรายการ ส่วนด้านความเหมาะสมความชัดเจนของเกณฑ์การประเมิน
 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า สมรรถภาพการประเมินจำนวน 44 สมรรถภาพมีความเหมาะสม
 ความชัดเจนในระดับมาก สามารถที่จะยอมรับเป็นสารสนเทศเพื่อการประเมินได้ และมี
 สมรรถภาพที่มีเกณฑ์เหมาะสมชัดเจนอยู่ในระดับปานกลาง 1 รายการ คือสมรรถภาพ ครูจัดชั้นและ
 ผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาวะการสอน ซึ่งจะต้องปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

สำหรับประเด็นเนื้อหา และกรอบแนวคิดของรูปแบบการประเมินการสอน สมรรถภาพ
 การประเมิน และเกณฑ์การประเมิน ที่ผู้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุง
 แก้ไขนั้น ส่วนมากจะเป็นการตัดประเด็นที่ซ้ำซ้อนกัน การจัดรวมกลุ่มสมรรถภาพที่เกี่ยวข้องและ
 สอดคล้องกัน และปรับปรุงข้อความเกณฑ์การประเมินให้สื่อความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนรูปแบบ
 การประเมินการสอนนั้นต้องการให้เห็นการฝึกใช้แบบประเมินเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น อีกทั้ง
 ควรให้ผู้ประเมินและผู้ได้รับการประเมิน เข้ามามีส่วนร่วมพิจารณาปรับปรุงการสอนของครูด้วย

เมื่อปรับปรุงแก้ไขกรอบแนวคิดและกิจกรรมในรูปแบบการประเมินการสอน และสมรรถ

ภาพการประเมินการสอนแล้วจะปรากฏผล ดังนี้

1. กรอบแนวคิดและกิจกรรมในรูปแบบการประเมินการสอน ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม คือ

(1) ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้เสนอแนวความคิดด้านการประเมินการสอนแก่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้วิธีการดังนี้ คือ

(1.1) สัมภาษณ์ถึงสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและแนวทางการกำกับติดตามด้านคุณภาพการสอนของครูในโรงเรียน

(1.2) ชักจูงให้ผู้บริหารโรงเรียนเกิดความสนใจ และมองเห็นความสำคัญ

ของการประเมินการสอน ด้วยการชี้แนะประโยชน์ของการประเมินและเสนอให้อ่านบทความที่กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการประเมินการสอน

(2) ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้แนะนำรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินการสอน ตามที่ปรากฏในเอกสารคู่มือการประเมินการสอนให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งประกอบด้วยความเป็นมาและข้อกำหนดแนวทางในการประเมินวัตถุประสงค์ของรูปแบบการประเมิน การแนะนำรูปแบบการประเมิน การเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน วิธีการประเมิน ลักษณะเครื่องมือการประเมิน กระบวนการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผล การสรุปผลและการนำเสนอผลการประเมินการสอน

(3) ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้จัดทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมินการสอนให้แก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินในโรงเรียน(ดังปรากฏในภาคผนวก ข)

ขั้นที่ 2 ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 4 กิจกรรม คือ

(1) ผู้บริหารโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบการประเมินการสอนในโรงเรียน จำนวน 2-3 คน

(2) ผู้บริหารโรงเรียนระบุหรือกำหนดตัวบุคคลผู้ทำหน้าที่ประเมินการสอนและผู้ได้รับการประเมิน ซึ่งมีผู้ประเมินประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครูผู้สอน และครูผู้ทำการประเมินเอง

(3) ผู้ประเมินฝึกทดลองใช้แบบประเมินร่วมกับผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้และพิจารณาผลการให้คะแนนประเมินร่วมกัน โดยพยายามที่ประเด็นเงื่อนไขที่จะช่วยในการให้คะแนนประเมินมีความชัดเจนตรงกัน

(4) ผู้ประเมินศึกษาบทวนเพื่อทำความเข้าใจแบบประเมินรายการสมรรถภาพและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินด้วยตนเองอีกครั้ง และผู้ประเมินควรมีให้คะแนนการประเมินจากการสังเกตการสอนของเพื่อนครูหรือของตนเองอีกครั้งก่อนทำการประเมินจริงด้วย

ขั้นที่ 3 ขั้นนำไปใช้ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 4 กิจกรรม คือ

(1) คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินกำหนดแผนการประเมินการสอนของครูในโรงเรียน

(2) คณะทำงาน ผู้รับผิดชอบการประเมินแจ้งให้ครูผู้เกี่ยวข้องทราบถึงแผนการประเมินล่วงหน้าก่อนทำการประเมินประมาณ 5 - 7 วัน

(3) ผู้ประเมินสังเกตการสอนและให้คะแนนประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด

(4) ผู้ประเมินสังเกตการสอนและประเมินบทวนซ้ำอีกครั้ง เมื่อมีความต้องการหรือเห็นว่าการประเมินจากการสังเกตการสอนในครั้งแรก ยังไม่มีความสมบูรณ์เพียงพอ

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปผล ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม คือ

(1) ผู้ประเมินส่งคะแนนการประเมินการสอนให้คณะทำงานผู้รับผิดชอบวิเคราะห์ผล

(2) คณะทำงาน ผู้รับผิดชอบการประเมิน ดำเนินการสรุปผลการประเมิน

(3) คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินเสนอผลให้ผู้ได้รับการประเมินและผู้บริหารโรงเรียนทราบ

ขั้นที่ 5 ขั้นปรับปรุงและประเมินบทวนซ้ำ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม คือ

(1) ครูผู้สอนนำผลการประเมินมาเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงการสอนของตน

(2) คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินและผู้บริหารโรงเรียนนำผลการประเมินมาพิจารณาวางแผนทาง เพื่อปรับปรุงแก้ไขสมรรถภาพการสอนส่วนที่ยังบกพร่องของครูร่วมกันพร้อมทั้งวางแผนการประเมินบทวนซ้ำในครั้งต่อไป

(3) คณะทำงาน ผู้รับผิดชอบการประเมินวางแผนเพื่อประเมินการสอนของครูผู้ผ่านการประเมินในคราวนี้บทวนอีกครั้งในระยะต่อไป

2. กรอบเนื้อหาของสมรรถภาพการประเมินการสอน และเกณฑ์การประเมิน เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ความเห็นในด้านความเหมาะสมและความชัดเจนแล้ว ปรากฏว่ามีรายการของสมรรถภาพการประเมิน ครอบคลุมเนื้อหาทางด้านการสอนจำนวน 7 ด้าน รวม 45 รายการ ดังต่อไปนี้ (ส่วนเกณฑ์การประเมินนั้นปรากฏรายละเอียดในบทสรุปตอนท้าย)

1. ด้านการวางแผนและเตรียมการสอน

- 1.1 ครูใช้แผนการสอนคู่มือครูและจัดทำบันทึกการสอนประกอบการสอน
- 1.2 ครูจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมการเรียนการสอนล่วงหน้าไว้ให้พร้อม
- 1.3 ครูกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชาและกิจกรรมการสอน ได้สัดส่วนที่พอเหมาะ และมีความสอดคล้องกัน
- 1.4 ครูกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมการสอน เหมาะกับระดับความสามารถของผู้เรียน
- 1.5 ครูเตรียมขั้นตอนในการสอนได้เหมาะสมกับเวลา
- 1.6 ครูจัดกระบวนการขั้นตอนในการสอนที่สมบูรณ์

2. ด้านบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถ ในเนื้อหาวิชา

- 2.1 ครูมีลักษณะท่าทางที่น่าเคารพศรัทธา และมีการแต่งกายที่ดี
- 2.2 ครูมีอารมณ์ดี มั่นคง และมีความขี้มขี้มแจ่มใส
- 2.3 ครูมีความกระฉับกระเฉง และกระตือรือร้น
- 2.4 ครูพูดเสียงดังชัดเจน ใช้ภาษาถูกต้อง เข้าใจความสนใจและน่าฟัง
- 2.5 ครูมีความสุภาพอ่อนโยน และมีความรักความเมตตาต่อผู้เรียน
- 2.6 ครูให้ความยุติธรรมต่อผู้เรียนเป็นอย่างดี
- 2.7 ครูมีความรู้ความสามารถ ในเนื้อหาวิชาที่ดี และมีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 2.8 ครูมีความเฉลียวฉลาด และมีไหวพริบในการแก้ปัญหา
- 2.9 เป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบและความประณีตในการสอน
- 2.10 ครูสามารถสื่อสารกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการใช้กลวิธีการสอน ทักษะการสอนและสื่อวัสดุอุปกรณ์

- 3.1 ครูเลือกใช้กลวิธีการสอนที่เหมาะสม
- 3.2 ครูมีทักษะในการสอนเป็นอย่างดี
- 3.3 ครูใช้วัสดุสื่อและอุปกรณ์การสอนที่มีประสิทธิภาพ
- 3.4 การสอนของครูส่งเสริมการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะปฏิบัติและทัศนคติที่ดี
- 3.5 ครูใช้เทคนิคการสอนเพื่อส่งเสริมการแสดงออก และการคิดริเริ่มที่ดี
- 3.6 ครูดำเนินการสอนได้ครบทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง
- 3.7 ครูสามารถดำเนินการสอนได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4. ด้านการตั้งใจและการเสริมแรง

- 4.1 ครูกระตุ้นและเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนานและอยากเรียน
- 4.2 ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสแข่งขันกับตนเอง และเผชิญกับสิ่งที่ท้าทาย
ความรู้ความสามารถของผู้เรียน
- 4.3 ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกคิดแก้ปัญหาที่ดี
- 4.4 ครูมีปฏิริยาตอบสนองต่อการแสดงออกของผู้เรียนที่เหมาะสม
- 4.5 ครูจัดเนื้อหาและกิจกรรมการสอนได้สอดคล้องกับความต้องการและ
ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

5. ด้านการเอาใจใส่และการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน

- 5.1 ครูรู้จักและมีความเข้าใจในผู้เรียนเป็นอย่างดี
- 5.2 ครูจัดกิจกรรมการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 5.3 ครูให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการวางแผนและการ
ทำงานร่วมกัน
- 5.4 ครูจัดกิจกรรมการสอนเพื่อส่งเสริมแนวคิดด้านประชาธิปไตยในชั้นเรียน
- 5.5 ครูให้การยอมรับผู้เรียนและเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
- 5.6 ครูจัดกิจกรรมการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและมีวินัย
ในตนเอง

6. ด้านการจัดการชั้นเรียนและการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้

- 6.1 ครูจัดชั้นเรียน และผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาวะการสอน
- 6.2 ครูกำกับควบคุมชั้นเรียนให้มีบรรยากาศที่น่าเรียน
- 6.3 ครูมีกิจกรรมแทรกเสริมเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดที่ดี
- 6.4 ครูเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนและความเข้าใจอันดีระหว่าง
ผู้เรียน
- 6.5 ครูให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง

7. ด้านการติดตามความก้าวหน้า การประเมินผลและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน

- 7.1 ครูมีการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และประเมินหลังเรียนที่เหมาะสม
- 7.2 ครูตรวจแบบฝึกหัดหรือผลงานของผู้เรียนที่ดี
- 7.3 ครูสามารถให้คำถามกับผู้เรียนอย่างเหมาะสม
- 7.4 ครูให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนที่เหมาะสม

7.5 ครูให้ความสำคัญในการประเมินผู้เรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้อและจัด
สอนซ่อมเสริม

7.6 ครูใช้เทคนิควิธีการประเมินที่มีคุณภาพ

ข. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในชั้นตอนที่ 2

ผลการทดลองใช้ร่างรูปแบบการประเมินการสอนในรอบแรก

เมื่อผู้วิจัยได้ปรับปรุงกรอบแนวคิดและกิจกรรมในรูปแบบการประเมินการสอนปรับปรุง
สมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมินการสอนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเสร็จแล้ว
ได้นำแบบประเมินการสอนและเกณฑ์การประเมินไปทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบความเที่ยง โดยให้ผู้
บริหารและครูในโรงเรียนบ้านทัพไทย อำเภอเมืองอุบลราชธานี ร่วมกับผู้วิจัย รวม 6 คน
ทดลองใช้แบบประเมินเพื่อสังเกตการสอนของครูและนำผลมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง
ร่วมตามวิธีการของ โฮลสตี (Holsti) ซึ่งได้ค่าความเที่ยงร่วมอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ค่อนข้าง
สูง กล่าวคือ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงร่วมเท่ากับ .880 ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้นำรูปแบบ
การประเมินการสอนไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ 5 จังหวัด
จำนวน 12 โรงเรียน รวม 72 คนพร้อมกับให้ตอบแบบสอบถามต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ใน
ตอนแรก และนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์แล้วสรุปผล ได้ดังนี้

1. การประเมินความเหมาะสม ความชัดเจนและความเป็นไปได้ของกรอบแนวคิด
และกิจกรรมในรูปแบบการประเมินการสอน โดยการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและนีสัยควอไทล์ ผล
ปรากฏว่า ทุกกรอบแนวคิดและกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการประเมินการสอนมีความ
เหมาะสม ความชัดเจน และความเป็นไปได้ในระดับมาก โดยเฉพาะความเหมาะสมของกิจกรรม
ในขั้นนำซึ่งประกอบด้วยข้อเสนอแนวคิดทางด้านการประเมินให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับรู้และมอง
เห็นประโยชน์สำคัญของการประเมิน การชี้แจงรายละเอียดของรูปแบบการประเมินตาม
เอกสารคู่มือการประเมินการสอนให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้เกี่ยวข้องทราบและการจัดกิจกรรม
เพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน ส่วนกิจกรรมที่มีความชัดเจน ความเป็นไปได้มากกว่า
กิจกรรมด้านอื่น ๆ อันดับแรก คือ กิจกรรมขั้นนำไปใช้ที่ประกอบด้วย การกำหนดแผนการประเมิน
การแจ้งกำหนดการประเมินให้ครูผู้เกี่ยวข้องทราบ การดำเนินการประเมินและการสังเกตการสอน
ทบทวนซ้ำเพื่อให้ผลการประเมินเชื่อถือได้มากขึ้น

2. การประเมินความเหมาะสมของสมรรถภาพการประเมิน ความเหมาะสม ความ

ชัดเจนของเกณฑ์การประเมิน และความเหมาะสมของเนื้อหาเกณฑ์ในแบบประเมินการสอน โดยการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน และพิสัยควอไทล์ปรากฏผลดังนี้

2.1 ความเหมาะสมของสมรรถภาพการประเมิน เมื่อพิจารณาค่ามัธยฐานในแต่ละสมรรถภาพทั้ง 45 สมรรถภาพแล้วพบว่าสมรรถภาพที่มีความเหมาะสมมากที่สุดมี 1 สมรรถภาพ คือ ครูมีทักษะในการสอนเป็นอย่างดี นอกเหนือจากนี้อีก 44 สมรรถภาพมีความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งสมรรถภาพที่มีความเหมาะสมในระดับมาก 8 สมรรถภาพแรก ได้แก่ ครูมีลักษณะท่าทางที่หน้าเคารพศรัทธาและมีการแต่งกายที่ดี ครูตรวจแบบฝึกหัดหรือผลงานของผู้เรียนที่ดี ครูมีความกระตือรือร้นและกระตือรือร้น ครูมีความสุภาพอ่อนโยนและมีความรักความเมตตาต่อผู้เรียน ครูจัดกิจกรรมการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนและความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เรียน ครูมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สอนและมีความเชื่อมั่นในตนเอง และสมรรถภาพครูจัดชั้นเรียนและผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาวะการสอน

2.2 ความเหมาะสมและความชัดเจนของเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาค่ามัธยฐานในแต่ละสมรรถภาพทั้ง 45 สมรรถภาพแล้วพบว่า เกณฑ์การประเมินของแต่ละสมรรถภาพมีความเหมาะสมความชัดเจนในระดับมาก ซึ่งสมรรถภาพที่มีเกณฑ์การประเมินเหมาะสมและชัดเจนในระดับมาก 7 สมรรถภาพแรก ได้แก่ ครูมีลักษณะท่าทางที่หน้าเคารพศรัทธาและมีการแต่งกายที่ดี ครูมีทักษะในการสอนเป็นอย่างดี ครูมีความสุภาพอ่อนโยนและมีความรักความเมตตาต่อผู้เรียน ครูตรวจแบบฝึกหัดหรือผลงานของผู้เรียนที่ดี ครูมีอารมณ์ดีมั่นคงและมีความขี้มขี้มแจ่มใส ครูใช้แผนการสอนคู่มือครูและจัดทำบันทึกการสอนประกอบการสอน และสมรรถภาพครูพูดเสียงดังชัดเจน ใช้ภาษาถูกต้อง เข้าใจความสนใจและน่าฟัง ตามลำดับ

2.3 ความเหมาะสมของเนื้อหาเกณฑ์ในแบบประเมินการสอน เมื่อพิจารณาค่ามัธยฐานในแต่ละสมรรถภาพการประเมิน ทั้ง 45 สมรรถภาพแล้ว พบว่า สมรรถภาพที่มีเนื้อหาของเกณฑ์ที่เหมาะสมมากที่สุด คือ ครูมีลักษณะท่าทางที่หน้าเคารพศรัทธาและมีการแต่งกายที่ดี นอกเหนือจากนี้อีก 44 สมรรถภาพมีความเหมาะสมของเนื้อหาเกณฑ์ที่อยู่ในระดับมาก ซึ่งสมรรถภาพที่มีความเหมาะสมของเนื้อหาเกณฑ์ในแบบประเมินในระดับมาก 8 สมรรถภาพแรก ได้แก่ ครูจัดชั้นเรียนและผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาวะการสอน ครูกำกับควบคุมชั้นเรียนให้มีบรรยากาศที่หน้าเรียน ครูมีกิจกรรมแทรกเสริมเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดที่ดี ครูตรวจแบบฝึกหัดหรือผลงานของผู้เรียนที่ดี ครูดำเนินการสอนได้ครบทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ครูมีอารมณ์ดีมั่นคงและมีความขี้มขี้มแจ่มใส ครูกระตุ้นและเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสนใจและอยากเรียน และสมรรถภาพครูจัดกิจกรรมการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามลำดับ

3. การประเมินคุณภาพด้านความตรงของแบบประเมินการสอน ด้วยการเปรียบเทียบผลการประเมินการสอนของครุดีเด่นและครูธรรมดา ที่ประเมินโดยผู้ประเมินทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มเพื่อนครูผู้สอน และกลุ่มครูผู้ประเมินตนเอง ด้วยการทดสอบค่า t ซึ่งผลปรากฏว่า ในจำนวนสมรรถภาพการประเมินทั้งหมด 45 สมรรถภาพ สมรรถภาพที่ให้ผลการประเมินแตกต่างกันจำนวน 42 สมรรถภาพ จำแนกเป็นสมรรถภาพที่มีผลการประเมินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 36 สมรรถภาพ และมีผลการประเมินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อีก 6 สมรรถภาพ ส่วนสมรรถภาพที่มีผลการประเมินไม่แตกต่างกันมีจำนวน 3 สมรรถภาพ ได้แก่ ครูใช้แผนการสอนคู่มือครู และจัดทำบันทึกการสอนประกอบการสอน ครูมีลักษณะท่าทางที่นำเคารพศรัทธาและมีการแต่งกายที่ดี ครูจัดกิจกรรมการสอนเพื่อส่งเสริมแนวคิดทางด้านประชาธิปไตยในชั้นเรียน เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินในแต่ละมิติของการประเมินทั้ง 7 ด้าน ปรากฏว่าผลการประเมินของกลุ่มครุดีเด่น และครูผู้สอนธรรมดา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกด้าน

4. การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการประเมินการสอนในฐานะผู้ได้รับการประเมิน โดยคำนวณค่ามัชฌิมฐานคะแนนความพึงพอใจของผู้ได้รับการประเมินในแต่ละสมรรถภาพการประเมิน ผลปรากฏว่าผู้ได้รับการประเมินการสอนทั้งกลุ่มครุดีเด่นและครูผู้สอนธรรมดา มีความพึงพอใจต่อการได้รับการประเมินทุกสมรรถภาพอยู่ในระดับมาก และสมรรถภาพที่มีระดับคะแนนความพึงพอใจให้ประเมินในระดับมาก 6 สมรรถภาพแรก ได้แก่ ครูมีความสุภาพอ่อนโยนและมีความรักความเมตตาต่อผู้เรียน ครูมีความกระตือรือร้นและกระตือรือร้น ครูมีลักษณะท่าทางที่นำเคารพศรัทธาและมีการแต่งกายที่ดี ครูมีอารมณ์ดี มั่นคงและมีความยิ้มแย้มแจ่มใส ครูพูดเสียงดังชัดเจนใช้ภาษาถูกต้อง ให้ความสนใจและน่าฟัง และครูมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่ดีและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

5. การเปรียบเทียบผลการประเมินการสอนระหว่างกลุ่มผู้ประเมิน ทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มเพื่อนครูผู้สอน และกลุ่มครูผู้ประเมินตนเอง โดยใช้ $F - test$ ผลปรากฏว่า ผลการประเมินการสอนที่ประเมินด้วยกลุ่มผู้ประเมินทั้ง 3 กลุ่ม ในแต่ละมิติของการประเมิน ไม่มีความแตกต่างกัน

6. การประเมินเอกสารคู่มือการประเมินการสอนในด้านความเหมาะสมของกรอบเนื้อหา ความชัดเจนความเป็นไปได้ในการนำกรอบเนื้อหาของเอกสารไปใช้ โดยคำนวณค่ามัชฌิมฐาน ผลปรากฏว่า เอกสารคู่มือการประเมินการสอนมีกรอบเนื้อหาที่เหมาะสมในระดับมากทุกรายการ มีความชัดเจนความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากทุกรายการ เอกสาร

คู่มือการประเมินมีประโยชน์ในการนำไปใช้ในระดับดีมาก และกรอบเนื้อหาที่มีความเหมาะสม ความชัดเจน ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้มากเป็นอันดับแรกคือ การแนะนำรูปแบบการประเมิน การสอนให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้และมองเห็นความสำคัญ

7. การประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาในรอบแรก จำนวน 12 โรงเรียน ปรากฏว่า การดำเนินกิจกรรมที่ให้ผลและมีความเหมาะสมมาก ได้แก่ประโยชน์ที่เกิดขึ้นภายหลังการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้ และประเด็นการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนในส่วนที่ยังบกพร่องตามผลการประเมินของครูด้วยตนเองและให้คณะทำงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนวางแผนชี้แนะแนวทางเพื่อปรับปรุงแก้ไข การดำเนินกิจกรรมที่ให้ผลและมีความเหมาะสมค่อนข้างมาก 5 รายการแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน การสังเกตการสอนเพิ่มเติมเมื่อต้องการให้ผลการประเมินเชื่อถือได้มากขึ้น ความสามารถในการนำรูปแบบการประเมิน ความพอเหมาะของกลุ่มผู้ทำการประเมินการสอนที่ประกอบด้วยผู้ประเมิน 3 กลุ่ม และการเสนอแนวความคิดทางด้านผลการประเมินการสอนให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับรู้และมองเห็นความสำคัญ

ภายหลังการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบแรก ผู้วิจัยได้นำผลจากการทดลองใช้และข้อมูลที่เป็นข้อคิดเห็น เสนอแนะของกลุ่มผู้ทดลองใช้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมินการสอน รวมทั้งสมรรถภาพการประเมิน เกณฑ์การประเมิน เนื้อหาเกณฑ์ในแบบประเมิน และเอกสารคู่มือการประเมินการสอน ซึ่งได้กรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมินการสอน รายการสมรรถภาพที่ประเมินและกรอบเนื้อหาในเอกสารคู่มือการประเมินการสอน ดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมินการสอน ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 4 ส่วน คือ

1. ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้ เสนอแนวความคิดด้านการประเมินการสอนแก่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้วิธีการ ดังนี้

1.1 สันทนาซักถามถึงสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูและแนวทางการกำกับติดตามคุณภาพการสอนของครูในโรงเรียน

1.2 ชักจูงให้ผู้บริหารโรงเรียนเกิดความสนใจและมองเห็นความสำคัญของการประเมินการสอนด้วยการชี้แนะประโยชน์ของการประเมินและเสนอให้อ่านบทความที่กล่าวถึง

ความสำคัญของการประเมินการสอน (ดังปรากฏในภาคผนวก ข)

2. ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้แนะนำรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินการสอนในด้านวิธีการและกระบวนการแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมการประเมินตามที่ปรากฏในเอกสาร คู่มือการประเมินการสอนแก่ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้เกี่ยวข้องทราบ

3. ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้ จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมินการสอนแก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินในโรงเรียน(ดังปรากฏในภาคผนวก ข)

4. ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับแบบประเมินการสอน และเกณฑ์การให้คะแนนประเมิน ให้ผู้บริหารและครูผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนทราบ

ขั้นที่ 2 ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วยกิจกรรม 4 ส่วน คือ

1. ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้ทำการฝึกใช้แบบประเมินการสอนร่วมกับผู้ประเมิน ด้วยการสังเกตการสอนของครูในชั้นใดชั้นหนึ่ง เวลาประมาณ 45- 50 นาที แล้วพิจารณาผลการให้คะแนนประเมินร่วมกัน โดยพยายามชี้ประเด็นเงื่อนไขที่จะช่วยในการให้คะแนนประเมินมีความชัดเจนตรงกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานด้านการประเมินการสอนในโรงเรียน จำนวน 3 - 4 คน

3. ผู้บริหารโรงเรียนระบุหรือกำหนดตัวบุคคลผู้ทำหน้าที่ประเมินการสอน และผู้ได้รับการประเมิน ซึ่งมีผู้ประเมินประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครูผู้สอนและครูผู้สอนทำการประเมินตนเอง

4. ผู้ประเมินการสอนศึกษาบทวนเพื่อทำความเข้าใจแบบประเมิน และเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินด้วยตนเองอีกครั้ง และผู้ประเมินควรฝึกให้คะแนนประเมินจากการสังเกตการสอนของเพื่อนครูหรือการสอนของตนเองอีกด้วย ก่อนที่จะทำการประเมินจริง

ขั้นที่ 3 ขั้นนำไปใช้ ประกอบด้วย กิจกรรม 4 ส่วน คือ

1. คณะกรรมการผู้รับผิดชอบการประเมินกำหนดแผนการสอนของครูในโรงเรียน

2. คณะกรรมการผู้รับผิดชอบการประเมินแจ้งกำหนดการประเมินให้ครูผู้เกี่ยวข้องทราบ

ล่วงหน้าก่อนทำการประเมินประมาณ 5 - 7 วัน

3. ผู้ประเมินสังเกตการสอนและให้คะแนนประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. ผู้ประเมินสังเกตการสอนบทวนซ้ำอีก 1 - 2 ครั้ง เมื่อมีความต้องการ หรือ

เมื่อเห็นว่าการประเมินจากการสังเกตการสอนในครั้งแรกยังไม่มีความสมบูรณ์เพียงพอแก่การพิจารณาให้คะแนนประเมิน

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปผล ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ส่วน คือ

1. ผู้ประเมินส่งคะแนนผลการประเมินการสอนให้ทำงานผู้รับผิดชอบการประเมิน
วิเคราะห์ผล
2. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินทำการสรุปผลการประเมิน
3. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินเสนอผลให้ผู้ได้รับการประเมิน และผู้
บริหารโรงเรียนทราบ

ขั้นที่ 5 ขั้นปรับปรุงและประเมินทบทวนซ้ำ ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ส่วน คือ

1. ครูผู้สอนนำผลการประเมินมาเป็นแนวทางสำหรับปรับปรุงการสอนของตน
2. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินและผู้บริหารโรงเรียนนำผลการประเมินมา
พิจารณาวางแนวทางเพื่อดำเนินการช่วยเหลือและปรับปรุงแก้ไขสมรรถภาพการสอนของครูส่วน
ที่ยังบกพร่องพร้อมทั้งวางแผนการประเมินทบทวนซ้ำในครั้งต่อไป
3. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินวางแผนเพื่อประเมินการสอนของครูที่ผ่าน
การประเมินในคราวนี้ทบทวนอีกครั้งในระยะต่อไป

สำหรับสมรรถภาพการประเมินที่ได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมความชัดเจนทั้งในด้านจำนวนและเนื้อหา ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทางด้านการสอน 7 ด้าน จำนวน 36 สมรรถภาพนั้นมีรายละเอียด ดังนี้ คือ

1. ด้านกรวางแผนและเตรียมการสอน
  - 1.1 ครูใช้แผนการสอน/คู่มือครู และจัดทำบันทึกการสอนประกอบการสอน
  - 1.2 ครูเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมการเรียนการสอนล่วงหน้าไว้ให้พร้อม
  - 1.3 ครูกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชาและกิจกรรมการสอน ได้สัดส่วนที่พอเหมาะ
และมีความสอดคล้องกัน
  - 1.4 ครูกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมการสอนเหมาะสมกับความต้องการ
และระดับความสามารถของผู้เรียน
2. ด้านบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชา
  - 2.1 ครูมีลักษณะท่าทางสุภาพอ่อนโยน น่าเคารพศรัทธาและการแต่งกายที่ดี
  - 2.2 ครูมีอารมณ์ดี มั่นคง และมีความขี้มขี้มแจ่มใส
  - 2.3 ครูมีความกระฉับกระเฉง และกระตือรือร้น
  - 2.4 ครูพูดเสียงดังชัดเจน ใช้ภาษาถูกต้อง เข้าใจความสนใจและสื่อความหมายได้ดี
  - 2.5 ครูให้ความรักและความยุติธรรมแก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี

- 2.6 ภูมิใจรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่ดี และมีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 2.7 ภูมิใจความเฉลียวฉลาด และมีไหวพริบในการแก้ปัญหาที่ดี
- 2.8 เป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบและประณีตในการสอน
3. ด้านการใช้กลวิธีการสอน ทักษะการสอนและสื่อวัสดุอุปกรณ์
  - 3.1 ครูเลือกใช้กลวิธีการสอนที่เหมาะสม
  - 3.2 ภูมิใจทักษะในการสอนเป็นอย่างดี
  - 3.3 ครูใช้วัสดุสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ
  - 3.4 การสอนของครูส่งเสริมการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะปฏิบัติและทัศนคติที่ดีแก่ผู้เรียน
  - 3.5 ครูใช้เทคนิคการสอนเพื่อส่งเสริมการแสดงออก และการคิดริเริ่มที่ดี
  - 3.6 ครูดำเนินการสอนได้ครบทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและพอเหมาะ กับเวลา
4. ด้านการจูงใจและการเสริมแรง
  - 4.1 ครูกระตุ้นและเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนานและอยากเรียน
  - 4.2 ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสแข่งขันกับตนเอง และเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายความรู้ความสามารถของผู้เรียน
  - 4.3 ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกคิดแก้ปัญหาที่ดี
  - 4.4 ครูมีปฏิริยาตอบสนองต่อการแสดงออกของผู้เรียนที่เหมาะสม
5. ด้านการเอาใจใส่และการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน
  - 5.1 ครูรู้จักและมีความเข้าใจในผู้เรียนเป็นอย่างดี
  - 5.2 ครูจัดกิจกรรมการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
  - 5.3 ครูให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมรวมกลุ่ม เพื่อส่งเสริมการวางแผนและการทำงานร่วมกัน
  - 5.4 ครูจัดกิจกรรมการสอนเพื่อส่งเสริมแนวคิดทางด้านประชาธิปไตย ในชั้นเรียน
  - 5.5 ครูให้การยอมรับผู้เรียนและเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
6. ด้านการจัดการชั้นเรียน และการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้
  - 6.1 ครูจัดชั้นเรียนและผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาวะการสอน
  - 6.2 ครูกำกับควบคุมชั้นเรียนให้มีบรรยากาศที่น่าเรียน
  - 6.3 ครูเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนและความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เรียน

6.4 ครูให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง

7. ด้านการติดตามความก้าวหน้า และการประเมินผลการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน

7.1 ครูมีการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียนและประเมินหลังเรียนที่เหมาะสม

7.2 ครูตรวจแบบฝึกหัดหรือผลงานของผู้เรียนที่ดี

7.3 ครูสามารถใช้คำถามและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม

7.4 ครูให้ความสำคัญในการประเมินผู้เรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้อะไรและจัดสอน
ซ่อมเสริม

7.5 การสอนของครูบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ในส่วนของการประเมิน และเนื้อหาเกณฑ์ในแบบประเมินการสอนที่ปรับปรุง
เนื้อหาให้สอดคล้องกับสมรรถภาพการประเมิน และให้มีความชัดเจน ความเหมาะสมตามข้อ
เสนอแนะที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบแรก สำหรับกรอบเนื้อหา
ของเอกสารคู่มือการประเมินการสอนที่ได้รับการปรับปรุงแล้วจะประกอบด้วยรายละเอียดเนื้อหา
ดังต่อไปนี้ คือ

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการประเมินการสอน
3. นิยามความหมายของคำและข้อความที่ใช้ในรูปแบบการประเมินการสอน
4. รูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา
5. แนวทางและวิธีนำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้
6. การแนะนำรูปแบบการประเมินการสอน
7. การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน
8. การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบการประเมิน
9. ลักษณะเครื่องมือการประเมิน
10. วิธีการประเมิน และกระบวนการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
11. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล
12. การสรุปผลและการนำเสนอผล
13. ภาคผนวก ประกอบด้วย

13.1 บทความเกี่ยวกับความสำคัญของการประเมินการสอน

เรื่อง "ท่านเคยคิดอย่างนี้บ้างไหม"

13.2 กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน

13.3 แบบประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา

13.4 เกณฑ์การประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา

ผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบที่สอง

เมื่อผู้วิจัยได้ปรับปรุงรูปแบบการประเมินการสอน สมรรถภาพการประเมิน เกณฑ์การประเมิน แบบประเมินการสอน และเอกสารคู่มือการประเมินการสอนเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินและเกณฑ์การประเมินการสอนไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความเที่ยงกับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนมูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนาราม อำเภอเมืองอุบลราชธานี รวม 6 คน โดยสังเกตการสอนวิชาภาษาไทยของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระยะเวลา 55 นาที แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงร่วมตามวิธีการของโฮลสตี (Holsti) ซึ่งได้ค่าความเที่ยงร่วมอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ค่อนข้างสูง กล่าวคือ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงร่วมเท่ากับ .981 จากนั้นได้นำรูปแบบไปทดลองใช้กับผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 96 คน พร้อมกับให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเช่นเดียวกับการทดลองใช้ในรอบแรก เสร็จแล้วได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

1. การประเมินความเหมาะสม ความชัดเจนและความเป็นไปได้ของกรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมินการสอน โดยการวิเคราะห์ค่ามัชฌิมฐาน ปรากฏว่ากรอบแนวคิดและกิจกรรมหลักของรูปแบบการประเมินการสอน มีความเหมาะสมมากทั้ง 5 ขั้นตอนและแต่ละขั้นตอนมีความชัดเจน ความเป็นไปได้ในระดับมากเช่นเดียวกัน สำหรับกรอบแนวคิดและกิจกรรมที่มีความเหมาะสม ความชัดเจนและความเป็นไปได้มากอันดับแรก คือ กรอบแนวคิดและกิจกรรมในขั้นที่ 5 ให้นำผลการประเมินไปปรับปรุงการสอนของตน คณะทำงานและผู้บริหารโรงเรียนวางแผนเพื่อปรับปรุงการสอนของครูและคณะทำงานวางแผนประเมินการสอนทบทวนซ้ำในระยะต่อไป

2. การประเมินความเหมาะสมของสมรรถภาพการประเมิน ความเหมาะสม ความชัดเจนของเกณฑ์การประเมิน และความเหมาะสมของเนื้อหาเกณฑ์ในแบบประเมินการสอน โดยการวิเคราะห์ค่ามัชฌิมฐาน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

2.1 ความเหมาะสมของสมรรถภาพการประเมินการสอน เมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมฐานของแต่ละสมรรถภาพการประเมินแล้ว พบว่า มีสมรรถภาพที่เหมาะสมในระดับมากที่สุด

4. การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการประเมินการสอนในฐานะผู้ได้รับการประเมิน โดยคำนวณค่ามัธยฐาน ผลปรากฏว่า มีสมรรถภาพที่ผู้ได้รับการประเมินพึงพอใจให้มีการประเมินมากที่สุด 6 สมรรถภาพ และนอกนั้นอีก 30 สมรรถภาพ ผู้ได้รับการประเมินมีความพึงพอใจให้ประเมินในระดับมาก สำหรับสมรรถภาพที่ผู้ได้รับการประเมินพึงพอใจให้ประเมินในระดับมากที่สุด 6 สมรรถภาพ ได้แก่ ครูเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์และกิจการการเขียนการสอนล่วงหน้าไว้ให้พร้อม ครูปูดยืดเสียงดังชัดเจน ใช้ภาษาถูกต้องเร้าความสนใจและสื่อความหมายได้ดี ครูให้ความรักและความยุติธรรมแก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี ครูใช้แผนการสอนคู่มือครูและจัดทำบันทึกการสอนประกอบการสอน ครูมีอารมณ์ดีมั่นคงและมีความยิ้มแย้มแจ่มใส และสมรรถภาพครูมีความกระตือรือร้น และกระตือรือร้น ตามลำดับ

5. การเปรียบเทียบผลการประเมินของระหว่างกลุ่มผู้ประเมิน 3 กลุ่มด้วย F-test ปรากฏว่า ผลการประเมินระหว่างกลุ่มผู้ประเมินทั้ง 3 กลุ่ม ใน 7 มิติการประเมินนั้น มีจำนวน 6 ด้าน ที่ให้ผลการประเมินไม่แตกต่างกัน และมีเพียง 1 ด้านที่ให้ผลการประเมินแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 คือ ด้านบุคลิกภาพ และความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชา ซึ่งเป็นผลการประเมินที่ประเมินด้วยกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มครูผู้ประเมินตนเอง

6. การประเมินเอกสารคู่มือการประเมินการสอนในด้านความเหมาะสมของกรอบเนื้อหาและความชัดเจนตลอดจนความเป็นได้ในการนำกรอบเนื้อหาตามเอกสารไปใช้ โดยวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน ซึ่งผลปรากฏว่า กรอบเนื้อหาที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดคือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการประเมินการสอน และรูปแบบการประเมินการสอน กรอบเนื้อหาอื่นนอกจากนี้มีความเหมาะสมในระดับมาก และเห็นว่าเอกสารคู่มือการประเมินการสอนมีประโยชน์ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก สำหรับด้านความชัดเจน ความเป็นไปได้ในการนำกรอบเนื้อหาตามเอกสารคู่มือไปใช้นั้นเห็นว่า ทุกกรอบเนื้อหาที่มีความชัดเจนความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ออยู่ในระดับมาก และกรอบเนื้อหาที่มีความชัดเจนความเป็นไปได้มาก 2 อันดับแรกคือ รูปแบบการประเมินการสอนและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการประเมินการสอน

7. การประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ ซึ่งเมื่อคำนวณค่าร้อยละของระดับผลและความเหมาะสมของกิจกรรมแล้ว ปรากฏว่า การดำเนินกิจกรรมที่ให้ผลและความเหมาะสมมาก ได้แก่ (1) ด้านประโยชน์หรือผลที่ได้รับจากการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้ (2) ความเหมาะสมของกลุ่มผู้ประเมินที่ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครูผู้สอนและครูผู้สอนประเมินตนเอง และ (3) ด้านความเหมาะสมของจำนวนสมรรถภาพและมิติของการประเมิน ส่วนกิจกรรมที่มีผลและความเหมาะสม

ในระดับค่อนข้างมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ (1) การเสนอแนวความคิดทางด้านการประเมิน การสอนให้ผู้บริหารโรงเรียนรับรู้และมองเห็นความสำคัญ (2) ด้านความเข้าใจในรูปแบบการ ประเมินการสอนของกลุ่มผู้ทดลองใช้ (3) ความสามารถในการนำรูปแบบการประเมินการสอน ไปใช้เมื่อได้รับมอบหมายและ (4) ด้านความเข้าใจในการศึกษาเอกสารคู่มือการประเมินการสอน

ค. ผลการนำข้อมูลการทดลองใช้ไปปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการประเมินการสอน

ผู้วิจัย ได้นำข้อคิดเห็นเสนอแนะของกลุ่มผู้ทดลอง ใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบ ที่สองมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมินการสอน สมรรถภาพ การประเมิน เกณฑ์การประเมินการสอนและเอกสารคู่มือการประเมินการสอน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

ส่วนที่ 1 กรอบแนวคิด และกิจกรรมรูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา

กรอบแนวคิดของรูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา มีองค์ประกอบ ที่จำแนกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ประกอบด้วยกิจกรรม 4 ส่วน คือ

1. ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้ เสนอแนวความคิดด้านการประเมินการสอน แก่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้วิธีการดังนี้คือ

1.1 สันทนาชี้ถามถึงสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู และ แนวทางการกำกับติดตามคุณภาพการสอนของครูในโรงเรียน

1.2 ชักจูงให้ผู้บริหารโรงเรียนเกิดความสนใจและมองเห็น ความสำคัญของการประเมินการสอนด้วยการชี้แนะประโยชน์ ของการประเมิน และเสนอให้อ่านบทความที่กล่าวถึงความสำคัญ ของการประเมินการสอน (ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข)

2. ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้ชี้แนะนำรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการ ประเมินการสอนในด้านวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและกระบวนการขั้นตอนของกิจกรรมการประเมิน ตามที่ปรากฏในเอกสารคู่มือการประเมินการสอนให้ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้เกี่ยวข้องทราบ

3. ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้ จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้สึกที่ดี

ต่อการประเมินการสอนให้แก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินในโรงเรียน (ดังปรากฏ
รายละเอียดในภาคผนวก ข)

4. ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับสมรรถภาพ
การประเมิน แบบประเมินการสอน และเกณฑ์การประเมินการสอนให้ผู้บริหารและครูผู้เกี่ยวข้อง
ในโรงเรียนทราบ

ขั้นที่ 2 ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วยกิจกรรม 4 ส่วน คือ

1. ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้ดำเนินการฝึกใช้แบบประเมินร่วมกับผู้
ทำหน้าที่ประเมินโดยการสังเกตการสอนของครูคนใดคนหนึ่ง ในโรงเรียนด้วยเวลาประมาณ
45-50 นาที แล้วพิจารณาผลการให้คะแนนประเมินร่วมกัน โดยพยายามชี้ประเด็นเงื่อนไขที่
จะช่วยให้การให้คะแนนประเมินมีความชัดเจนและได้ผลตรงกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียนแต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบงานด้านการประเมิน
การสอนในโรงเรียน จำนวน 3 - 4 คน หรือมากกว่านี้ตามความเหมาะสม

3. ผู้บริหารโรงเรียนระบุหรือกำหนดตัวบุคคลผู้ทำหน้าที่ประเมินการสอน
และผู้ได้รับการประเมินในคราวนั้นซึ่งมีผู้ประเมินประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครู
ผู้สอน และครูผู้สอนทำการประเมินตนเอง

4. ทำหน้าที่ผู้ประเมินการสอนศึกษาบทวนเพื่อทำความเข้าใจในแบบประเมิน
และเกณฑ์การประเมินด้วยตนเองอีกครั้ง และผู้ประเมินควรฝึกให้คะแนนประเมินในการสังเกต
การสอนของเพื่อนครูหรือการสอนของตนเองอีกอย่างน้อย 1 ครั้ง ก่อนที่จะทำการประเมินจริงต่อไป

ขั้นที่ 3 ขั้นประเมิน ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ส่วน คือ

1. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินกำหนดแผนการประเมินการสอน
ของครูในโรงเรียน

2. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินแจ้งกำหนดการประเมินให้ครูผู้
เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้าก่อนทำการประเมินประมาณ 5 - 7 วัน หรือมากกว่านี้ตามความ
เหมาะสม โดยกำหนดระยะเวลาไว้เป็นช่วงกว้าง ๆ ไม่บอกวันเวลาที่แน่นอน

3. ผู้ทำหน้าที่ประเมินการสอนสังเกตการสอนและให้คะแนนประเมินตาม
เกณฑ์ที่กำหนด โดยให้ผู้ประเมินสังเกตการสอนของผู้ที่ได้รับการประเมินในกลุ่มประสบการณ์เดิม
บทวนซ้ำอีก 1 - 2 ครั้ง หรือมากกว่านี้ แล้วนำผลมาพิจารณาให้คะแนนประเมินร่วมกัน
เป็นครั้งเดียว ทั้งนี้เพื่อให้ผลการประเมินการสอนในคราวนั้นมีความเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น

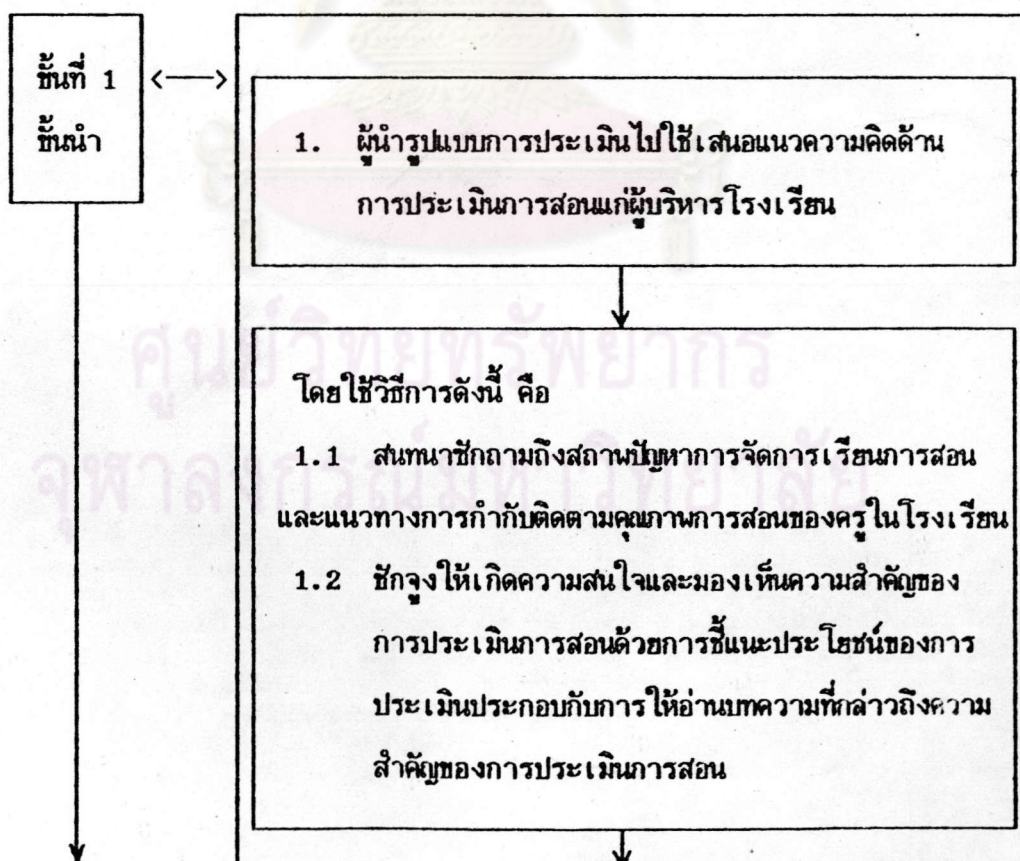
ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปผล ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ส่วน คือ

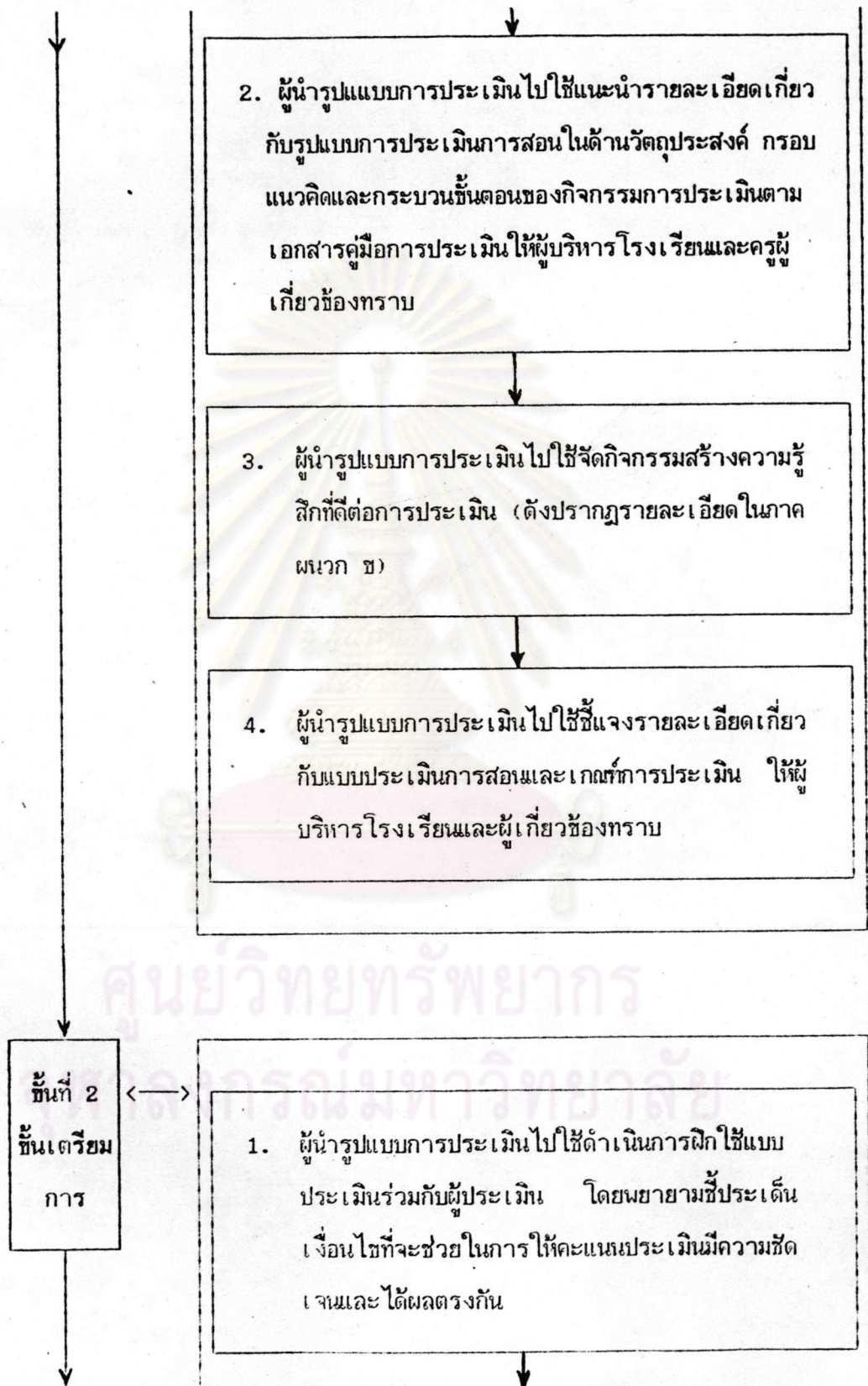
1. ผู้ทำหน้าที่ประเมินส่งคะแนนผลการประเมินการสอนให้คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินวิเคราะห์ผล
2. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินดำเนินการสรุปผลการประเมิน
3. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินเสนอผลให้ผู้ได้รับการประเมินและผู้บริหารโรงเรียนทราบ

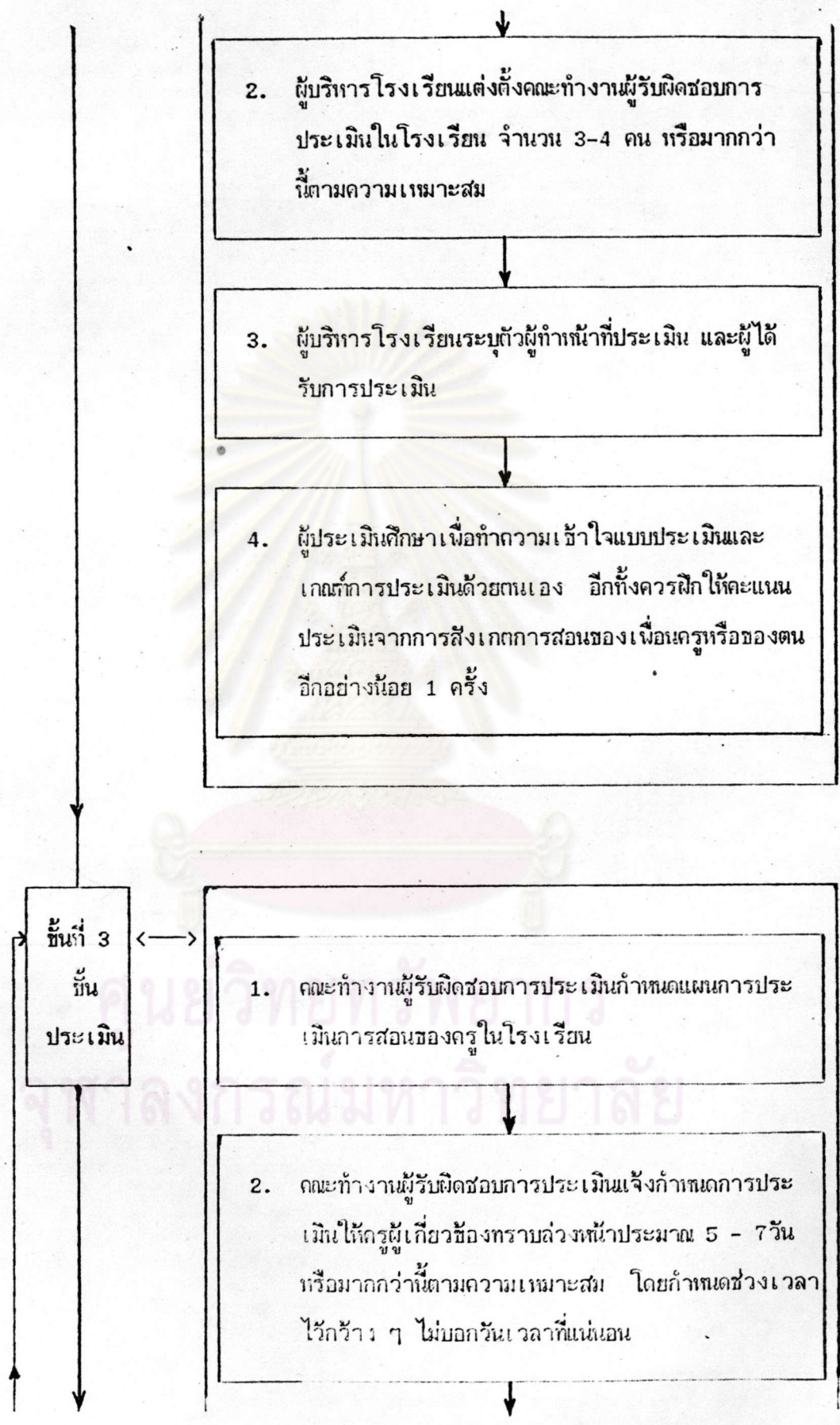
ขั้นที่ 5 ขั้นปรับปรุงและประเมินบทบทวนซ้ำ ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ส่วน คือ

1. ครูผู้สอนนำผลการประเมินมาเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงการสอนของตน
2. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินและผู้บริหารโรงเรียนนำผลการประเมินมาพิจารณาวางแนวทางเพื่อดำเนินการช่วยเหลือและปรับปรุงแก้ไขสมรรถภาพการสอนของครูส่วนที่ยังบกพร่อง พร้อมทั้งวางแผนการประเมินบทบทวนซ้ำในครั้งต่อไปจนผ่านการประเมิน
3. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินวางแผนเพื่อประเมินการสอนของครูทุกคนที่ผ่านการประเมินในคราวนี้บทบทวนอีกครั้งในระยะต่อไป

แผนภูมิที่ 9 กรอบแนวคิดของรูปแบบการประเมินการสอนที่ได้รับการปรับปรุงในขั้นสุดท้าย

2. ผู้บริหารโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินในโรงเรียน จำนวน 3-4 คน หรือมากกว่า ให้ตามความเหมาะสม

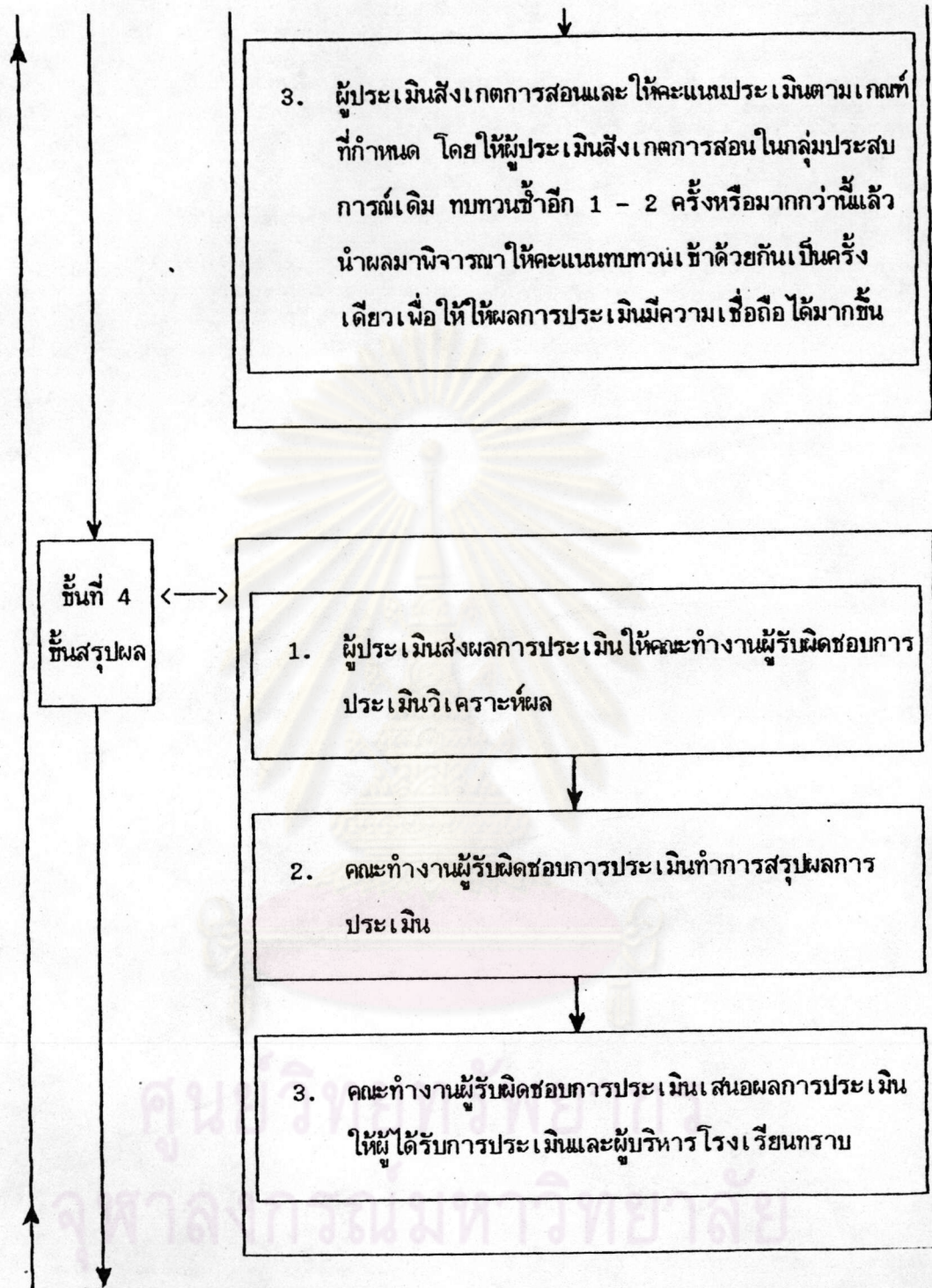
3. ผู้บริหารโรงเรียนระดับหัวหน้าทำหน้าที่ประเมิน และผู้ได้รับการประเมิน

4. ผู้ประเมินศึกษาเพื่อทำความเข้าใจแบบประเมินและเกณฑ์การประเมินด้วยตนเอง อีกทั้งควรฝึกให้คะแนนประเมินจากการสังเกตการสอนของเพื่อนครูหรือของตน อีกอย่างน้อย 1 ครั้ง

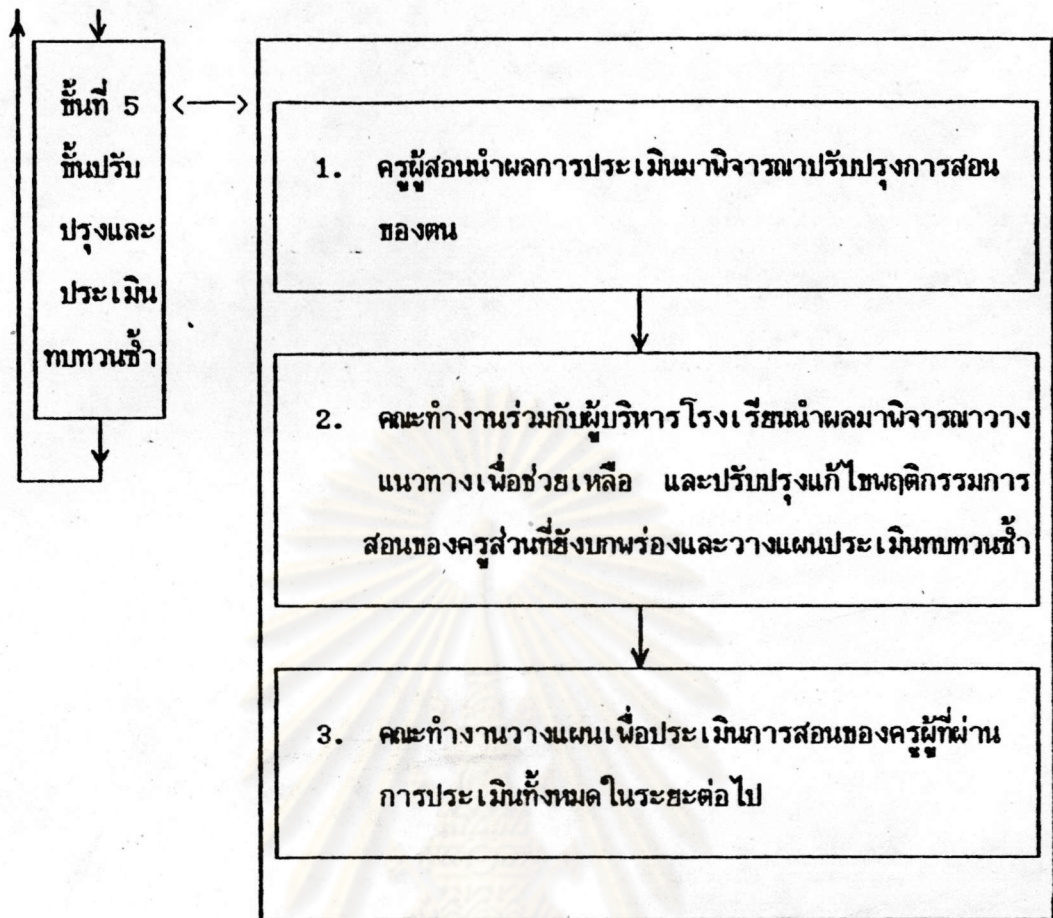
ระดับที่ 3

1. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินกำหนดแผนการประเมินการสอนของครูในโรงเรียน

2. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินแจ้งกำหนดการประเมินให้ครูผู้เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้าประมาณ 5 - 7 วัน หรือมากกว่านี้ตามความเหมาะสม โดยกำหนดช่วงเวลาไว้กว้าง ๆ ไม่บอกวันเวลาที่แน่นอน

ส่วนที่ 2 สมรรถภาพการประเมินการสอนและเกณฑ์การประเมินการสอน

สมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมินการสอนที่ผ่านการทดลองใช้ในรอบแรก รอบที่สองและผ่านการปรับปรุงแก้ไขในขั้นสุดท้าย ประกอบด้วยสมรรถภาพการประเมินจำนวน 36 สมรรถภาพ ครอบคลุมมิติทางด้านการสอน รวม 7 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดของสมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมินการสอน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนและการเตรียมการสอน

1.1 ครูใช้แผนการสอน/คู่มือครูและจัดทำบันทึกการสอนประกอบการสอน

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูไม่ใช้แผนการสอน/คู่มือครูประกอบการสอน หรือ
2. ครูไม่ได้จัดทำบันทึกการสอนขึ้นใช้

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูใช้แผนการสอน/คู่มือครูประกอบการสอน โดยไม่ได้จัดทำบันทึกการสอน หรือ
2. ครูจัดทำบันทึกการสอนขึ้นใช้ แต่มีรายละเอียดสำคัญไม่ครบหรือไม่เป็นปัจจุบัน

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีแผนการสอน/คู่มือครูใช้ประกอบการสอน และได้ศึกษาเตรียมมาพอสมควร
2. ครูจัดทำบันทึกการสอนขึ้นใช้ที่ค่อนข้างสมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีแผนการสอน/คู่มือครูใช้ประกอบการสอน และได้ศึกษาเตรียมมาก่อนข้างดี
2. ครูจัดทำบันทึกการสอนขึ้นใช้ที่สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และนำไปใช้ได้ดี

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีแผนการสอน/คู่มือครูใช้ประกอบการสอน และได้ศึกษาเตรียมมาดีมาก
2. ครูจัดทำบันทึกการสอนขึ้นใช้ที่สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และนำไปใช้ได้ดีมาก

(หมายเหตุ - แผนการสอนและคู่มือครูเป็น เอกสารประกอบการใช้หลักสูตรที่ทางกรมวิชาการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้น เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน)

1.2 ครูเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมการเรียนการสอนล่วงหน้าไว้ได้อย่างพร้อมเพียง

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูเตรียมสื่อและกิจกรรมการเรียนการสอนล่วงหน้ามาน้อยมาก หรือไม่ได้เตรียมมาเลย

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูเตรียมสื่อ และกิจกรรมการเรียนการสอนมาเพียงเล็กน้อย
2. ครูมีความซุกซลักหรือไม่ค่อยพร้อมในการดำเนินการสอน

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูเตรียมสื่อ และกิจกรรมการเรียนการสอนมาก่อนข้างพร้อม
2. ครูดำเนินการสอนได้ราบรื่นพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูเตรียมสื่อและกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ได้พร้อมและเหมาะสมดีมาก
2. ครูดำเนินการสอนได้ราบรื่นดี

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูเตรียมสื่อ และกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ได้พร้อมและเหมาะสมดี
2. ครูดำเนินการสอนได้ราบรื่นดีมาก

1.3 ครูกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และกิจกรรมการสอนได้สัดส่วนที่พอเหมาะและมี
ความสอดคล้องกัน

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมไม่มีสัดส่วนที่พอเหมาะ หรือ
2. จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมมีความสอดคล้องกันน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมมีสัดส่วนพอเหมาะค่อนข้างน้อย หรือ
2. จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมมีความสอดคล้องกันค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมมีสัดส่วนพอเหมาะปานกลาง
2. จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมมีความสอดคล้องกันปานกลาง

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมมีสัดส่วนพอเหมาะค่อนข้างมาก
2. จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมมีความสอดคล้องกันค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมมีสัดส่วนพอเหมาะดีมาก
2. จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมมีความสอดคล้องกันดีมาก

1.4 ครูกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมการสอนเหมาะกับความต้องการ และระดับ
ความสามารถของผู้เรียน

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมเหมาะกับความต้องการและ/หรือสอดคล้อง

กับระดับความสามารถของผู้เรียนน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมเหมาะกับความต้องการและสอดคล้องกับ

ระดับความสามารถของผู้เรียนค่อนข้างน้อย

2. ผู้เรียนทำกิจกรรมบางส่วนไม่ค่อยได้ หรือไม่ค่อยเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน
3. ผู้เรียนไม่ค่อยให้ความสนใจในบทเรียน หรือไม่ให้ความสนใจค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมเหมาะสมกับความต้องการและระดับความสามารถของผู้เรียนปานกลาง
2. ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมได้พอควร และมีความเข้าใจในเนื้อหาพอสมควร
3. ผู้เรียนให้ความสนใจในบทเรียนพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมเหมาะสมกับความต้องการและระดับความสามารถของผู้เรียนค่อนข้างมาก
2. ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมได้ดี และมีความเข้าใจในเนื้อหาค่อนข้างมาก
3. ผู้เรียนให้ความสนใจในบทเรียนค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมเหมาะสมกับความต้องการและระดับความสามารถของผู้เรียนดีมาก
2. ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมได้ดีมาก และมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนดีมาก
3. ผู้เรียนให้ความสนใจในบทเรียนดีมาก

2. ด้านบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชา

2.1 ครูมีลักษณะท่าทางสุภาพอ่อนโยนน่าเคารพศรัทธา และมีการแต่งกายที่ดี

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีลักษณะท่าทางและการวางตัวที่ไม่เหมาะสมแข็งกระด้างหรือเข้มงวดเกินไป หรือ
2. ครูแต่งกายยังไม่สะอาดเรียบร้อยและไม่เหมาะสม

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีลักษณะท่าทางและการวางตัวยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร
2. ครูแต่งกายยังไม่สะอาดเรียบร้อยและไม่เหมาะสมเท่าที่ควร

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีลักษณะท่าทางสุภาพและนำเคารพศรัทธาพอสมควร
2. ครูแต่งกายสะอาดเรียบร้อย และมีความเหมาะสมพอควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีลักษณะท่าทางสุภาพ และนำเคารพศรัทธาค่อนข้างมาก
2. ครูแต่งกายสะอาดเรียบร้อยและเหมาะสมดี

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีลักษณะท่าทางสุภาพ และนำเคารพศรัทธาดีมาก
2. ครูแต่งกายสะอาดเรียบร้อยและเหมาะสมดีมาก

2.2 ครูมีอารมณ์ดี มั่นคง และมีความซื่อสัตย์แหม่มใส

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูมีอารมณ์หงุดหงิด ฉุนเฉียว โกรธง่าย และบึ้งตึงตลอดเวลา

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูมีอารมณ์เงิบเงย และซื่อสัตย์เป็นบางครั้งแต่ค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูมีอารมณ์ดี มั่นคงและซื่อสัตย์แหม่มใสรำเริงพอควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูมีอารมณ์ดี มั่นคงและซื่อสัตย์แหม่มใสรำเริงที่เหมาะสมค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูมีอารมณ์ดี มั่นคงและซื่อสัตย์แหม่มใสรำเริงเหมาะสมดีมาก

2.3 ครูมีความกระฉับกระเฉง และกระตือรือร้น

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูมีความเงื่องหงอยเฉื่อยช้า และเพิกเฉยในการสอนอยู่เสมอ

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีความกระฉับกระเฉงและกระตือรือร้นเป็นบางครั้งแต่ค่อนข้างน้อย
2. ครูมีความตั้งใจในการสอนค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีความกระฉับกระเฉง และกระตือรือร้นพอสมควร

2. ครูมีความตั้งใจในการสอนพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีความกระตือรือร้น และกระตือรือร้นในการสอนค่อนข้างมาก
2. ครูมีความตั้งใจ และเอาใจใส่ในการสอนค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีความกระตือรือร้น และกระตือรือร้นในการสอนที่ดีมาก
2. ครูมีความตั้งใจ และเอาใจใส่ในการสอนที่ดีมาก

2.4 ครูพูดเสียงดังชัดเจน ใช้ภาษาถูกต้อง เข้าใจความสนใจและสื่อความหมายได้ดี

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูพูดเสียงเบาไม่ชัดเจน และใช้ภาษาไม่ถูกต้อง หรือ
2. ครูพูดไม่น่าสนใจ น่าเบื่อหน่ายและสื่อความหมายได้ไม่ดี

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูพูดเสียงชัดเจนและใช้ภาษาได้ถูกต้องค่อนข้างน้อย
2. ครูมีน้ำเสียงเรียบปกติได้รับความสนใจและน่าฟังค่อนข้างน้อย
3. ครูใช้ภาษาที่ยังสื่อความหมายได้ค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูพูดเสียงดังชัดเจน และใช้ภาษาถูกต้องพอสมควร
2. ครูมีน้ำเสียงน่าฟัง และได้รับความสนใจพอสมควร
3. ครูใช้ภาษาที่สื่อความหมายได้ดีพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูพูดเสียงดังชัดเจน และใช้ภาษาได้ถูกต้องดี
2. ครูมีน้ำเสียงน่าฟัง และได้รับความสนใจดี
3. ครูใช้ภาษาที่สื่อความหมายได้ดี

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูพูดเสียงดังชัดเจน ใช้ภาษาที่ถูกต้อง และเหมาะสมดีมาก
2. ครูมีน้ำเสียงน่าฟัง และได้รับความสนใจดีมาก
3. ครูใช้ภาษาที่สื่อความหมายได้ดีมาก

2.5 ครูให้ความรัก และความยุติธรรมแก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีความลำเอียงต่อผู้เรียนตลอดเวลา หรือ
2. ครูให้ความรักความเอาใจใส่เฉพาะผู้เรียนบางคน หรือมีลักษณะเป็นคนที่เลือกที่รักมักที่ชัง

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูให้ความรักและเอาใจใส่ในผู้เรียนเพียงส่วนน้อย
2. ครูยังมีความลำเอียงในบางเรื่อง บางโอกาส หรือให้ความเป็นกลางค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูให้ความรักและความเอาใจใส่ต่อผู้เรียนพอสมควร
2. ครูให้ความเป็นกลางในการว่ากล่าวตักเตือนหรือปฏิบัติต่อผู้เรียนได้ดีพอควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูให้ความรักและความเอาใจใส่ต่อผู้เรียนทุกคนได้ดี
2. ครูให้ความเป็นกลางในการว่ากล่าวตักเตือน หรือปฏิบัติต่อผู้เรียนทุกคนได้ดี

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูให้ความรักและความเอาใจใส่ต่อผู้เรียนทุกคนได้ดีมาก
2. ครูให้ความเป็นกลางในการว่ากล่าวตักเตือน หรือปฏิบัติต่อผู้เรียนทุกคนที่ดีมาก

2.6 ครูมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สอน และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนเพียงเล็กน้อย หรือ
2. ครูไม่มีความมั่นใจในการสอน การอธิบายความรู้ การตอบคำถาม หรือมีเพียงเล็กน้อย

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีความรู้ความเข้าใจ หรือความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่ค่อนข้างน้อย
2. ครูมีความมั่นใจในการสอน การอธิบายความรู้ หรือการตอบคำถามพอสมควร

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีความรู้ความเข้าใจ และความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอนค่อนข้างดี
2. ครูมีความมั่นใจในการสอน การอธิบายความรู้ และการตอบคำถามค่อนข้างดี

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีความรู้ความเข้าใจ และความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่ดี
2. ครูมีความรู้ความเข้าใจดีในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอน
3. ครูมีความมั่นใจในการสอน การอธิบายหรือตอบคำถามที่ดี

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีความรู้ความเข้าใจ ความแม่นยำ ความสามารถในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหาวิชาที่สอนดีมาก
2. ครูมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี
3. ครูมีความมั่นใจในการสอน การอธิบายหรือตอบคำถามในเนื้อหาที่สอนมาก

2.7 ครูมีความเฉลียวฉลาด และมีไหวพริบในการแก้ปัญหาที่ดี

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูไม่ค่อยมีไหวพริบในการแก้ปัญหาขณะที่สอนหรือมีน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูคิดและชี้แนะผู้เรียน ในขณะที่สอนที่มีประสิทธิภาพค่อนข้างน้อย
2. ครูมีไหวพริบในการแก้ปัญหา การเรียนการสอนเพียงเล็กน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูคิดและชี้แนะผู้เรียน ในขณะที่สอนที่มีประสิทธิภาพพอสมควร
2. ครูมีไหวพริบในการแก้ปัญหา ในชั้นเรียนพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูคิดและชี้แนะผู้เรียนขณะที่สอนที่มีประสิทธิภาพที่ดี
2. ครูมีไหวพริบในการแก้ปัญหา ในชั้นเรียนที่ดี

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูคิดและชี้แนะผู้เรียนขณะที่สอนอย่างมีประสิทธิภาพที่ดีมาก
2. ครูมีไหวพริบในการแก้ปัญหา ในชั้นเรียนที่ดีมาก

2.8 เป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบและความประณีตในการสอน

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูขาดความละเอียดถี่ถ้วนและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการสอน หรือมีน้อยมาก หรือ

2. ครูมีความมักง่ายในการกระทำหรือการแสดงออกขณะที่สอน
- ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ
- ครูมีความระเี่ยจรอบคอบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการสอนค่อนข้างน้อย
- ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ
1. ครูมีความระเี่ยจรอบคอบ และความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการสอนพอสมควร
  2. ครูมีความระมัดระวังและใส่ใจในการดำเนินกิจกรรมขณะที่สอนพอสมควร
- ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ
1. ครูมีความระเี่ยจรอบคอบ และความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการสอนค่อนข้างมาก
  2. ครูมีความระมัดระวังและใส่ใจในการดำเนินกิจกรรมขณะที่สอนค่อนข้างมาก
- ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ
1. ครูมีความระเี่ยจรอบคอบ และความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการสอนดีมาก
  2. ครูมีความระมัดระวังและใส่ใจในการดำเนินกิจกรรมขณะที่สอนดีมาก
3. ด้านการใช้กลวิธีการสอน ทักษะการสอน และสื่อวัสดุอุปกรณ์
- 3.1 ครูเลือกใช้กลวิธีการสอนที่เหมาะสม
- ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ
1. ครูใช้การอธิบาย หรือการบรรยายเพียงอย่างเดียว หรือ
  2. ครูใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและผู้เรียนน้อยมาก
- ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ
1. ครูเลือกใช้เทคนิควิธีการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย
  2. ครูเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและผู้เรียนค่อนข้างน้อย
- ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ
1. ครูเลือกใช้เทคนิควิธีสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้พอควร
  2. ครูเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและผู้เรียนพอควร
- ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ
1. ครูเลือกใช้เทคนิควิธีการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้ดี
  2. ครูเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและผู้เรียนค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูเลือกใช้เทคนิควิธีสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ดีมาก
2. ครูเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและผู้เรียนดีมาก

3.2 ครูมีทักษะในการสอนเป็นอย่างดี

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูขาดความคล่องแคล่ว และ ไม่มีความกลมกลืนต่อเนื่องในการสอนตามขั้นตอนของวิธีการสอนนั้น ๆ

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูมีความคล่องแคล่ว และความกลมกลืนต่อเนื่องในการดำเนินการสอนค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูดำเนินการสอนจนจบกระบวนการ ได้กลมกลืนต่อเนื่องพอสมควร
2. ครูมีความคล่องแคล่วในการดำเนินการสอนพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูดำเนินการสอนจนจบกระบวนการ และมีความกลมกลืนต่อเนื่องที่ดี
2. ครูมีความคล่องแคล่วในการดำเนินการสอนค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูดำเนินการสอนจนจบขั้นตอน และมีความกลมกลืนต่อเนื่องที่ดีมาก
2. ครูมีความคล่องแคล่วในการดำเนินการสอนดีมาก

3.3 ครูใช้วัสดุสื่อ และอุปกรณ์การสอนที่มีประสิทธิภาพ

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูใช้วัสดุสื่ออุปกรณ์การสอนน้อยมาก หรือ ไม่ใช้เลย หรือ
2. สื่อที่ใช้มีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ หรือ
3. สื่อที่ใช้ไม่เหมาะกับวัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรม

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีสื่อประกอบการสอนเพียงเล็กน้อย
2. สื่อที่ใช้มีส่วนช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ หรือมีความจำเป็นเพียงเล็กน้อย
3. สื่อที่ใช้เหมาะกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและผู้เรียนค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีสื่อประกอบการสอนที่ให้ประโยชน์และช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้พอสมควร
2. สื่อที่ใช้เหมาะกับวัตถุประสงค์ เนื้อหากิจกรรมและผู้เรียนพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีสื่อการสอนที่ให้ประโยชน์ และช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ได้ดี
2. สื่อเหมาะกับวัตถุประสงค์ เนื้อหากิจกรรมและผู้เรียนดี

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูใช้สื่อการสอนที่ให้ประโยชน์ และช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ได้ดีมาก
2. สื่อเหมาะกับวัตถุประสงค์ เนื้อหากิจกรรมและผู้เรียนดีมาก

3.4 การสอนของครูส่งเสริมการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะปฏิบัติและทัศนคติที่ดีแก่ผู้เรียน

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูจัดการสอนที่เสริมสร้างความรู้ความจำเพียงอย่างเดียว หรือ
2. จัดการสอนที่เสริมสร้างทักษะปฏิบัติ และทัศนคติที่ดีน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ในปริมาณที่

เหมาะสมพอควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ในปริมาณที่เหมาะสมดี

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ในปริมาณที่

เหมาะสมดีมาก

(หมายเหตุ - ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ มากน้อยต่างกันให้พิจารณาตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่สอนในแต่ละครั้ง)

3.5 ครูใช้เทคนิคการสอนเพื่อส่งเสริมการแสดงออก และการคิดริเริ่มที่ดี

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือแสดงออกน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกในการเสนอผลงาน หรือร่วมกิจกรรมค่อนข้างน้อยและไม่ค่อยทั่วถึง
2. ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในลักษณะการริเริ่มค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกในการเสนอผลงาน หรือร่วมกิจกรรมพอสมควร
2. ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและมีโอกาสแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ในลักษณะการริเริ่มพอควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกหรือร่วมกิจกรรมค่อนข้างมาก
2. ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและมีโอกาสแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ในลักษณะการริเริ่มค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกหรือร่วมกิจกรรมที่ดีมาก
  2. ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและวิพากษ์วิจารณ์ในลักษณะของการริเริ่มที่ดีมาก
- 3.6 ครูดำเนินการสอนได้ครบทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและพอเหมาะกับเวลา

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูดำเนินการสอนได้ไม่ครบทุกขั้นตอนตามที่วางแผนไว้ หรือ
2. ดำเนินการสอนที่ขาดความต่อเนื่องในแต่ละขั้นตอนและไม่พอเหมาะกับเวลา

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูดำเนินการสอนได้เกือบครบทุกขั้นตอน อีกทั้งมีความต่อเนื่องและพอเหมาะกับเวลาค่อนข้างน้อย
2. ครูให้ความสำคัญหรือเน้นในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการสอนที่ไม่จำเป็นมากเกินไป

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูดำเนินการสอนครบทุกขั้นตอนที่วางแผนไว้ค่อนข้างสมบูรณ์
2. กิจกรรมการสอนมีความต่อเนื่องกันในทุกขั้นตอนและเหมาะกับเวลาพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูดำเนินการสอนได้ครบทุกขั้นตอนที่สมบูรณ์
2. กิจกรรมการสอนทุกขั้นตอนมีความต่อเนื่องและพอเหมาะกับเวลาดี
3. ครูให้ความสำคัญในการสอนแต่ละขั้นตอนได้ดีพอสมควร

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูดำเนินการสอนได้ครบทุกขั้นตอนที่สมบูรณ์แบบ
2. กิจกรรมการสอนทุกขั้นตอนมีความต่อเนื่องและพอเหมาะกับเวลาดีมาก
3. ครูให้ความสำคัญในการสอนแต่ละขั้นตอนที่ดีมาก

4. ด้านการจูงใจและการเสริมแรง

4.1 ครูกระตุ้นและเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนานและอยากเรียน

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูไม่ได้ใช้กิจกรรมอะไรเข้ามาช่วยกระตุ้นผู้เรียน หรือ
2. ครูใช้คำพูดคำถามจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกอยากเรียนน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูใช้กิจกรรมในบทเรียนหรือเทคนิควิธีเพื่อจูงใจผู้เรียนรู้สึกอยากเรียนค่อนข้างน้อย

2. ครูใช้คำพูดคำถามกระตุ้นหรือยกย่องชมเชยให้ผู้เรียนรู้สึกค่อนข้างน้อย
3. ครูมีเทคนิควิธีเพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูใช้กิจกรรมในบทเรียนหรือเทคนิควิธีที่น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นหรือจูงใจให้ผู้เรียนรู้สึกสนใจเรียนพอสมควร
2. ครูใช้คำพูดคำถามกระตุ้นหรือยกย่องชมเชยให้ผู้เรียนรู้สึกสนใจอยากเรียนพอสมควร
3. ครูมีเทคนิควิธีเพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูใช้กิจกรรมในบทเรียนหรือกิจกรรมเสริมบทเรียนที่น่าสนใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานอยากเรียนค่อนข้างมาก

2. ครูใช้คำพูดคำถามกระตุ้นหรือยกย่องชมเชยที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียน
สนุกสนานสนใจเรียนค่อนข้างมาก

3. ครูมีเทคนิควิธีเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดที่ดี
ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูใช้กิจกรรมในบทเรียนและกิจกรรมเสริมที่เหมาะสมกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึก
สนุกสนานสนใจเรียนดีมาก

2. ครูใช้คำพูดคำถามกระตุ้นหรือยกย่องชมเชยที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึก
สนุกสนานสนใจเรียนดีมาก

3. ครูมีเทคนิควิธีเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดที่ดีมาก
(หมายเหตุ - เทคนิควิธีเพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดในชั้นเรียน ได้แก่ การเปลี่ยน
อิริยาบถ การร้องเพลง การเล่นกีฬา การเล่นเกม การแข่งขันหรือ การแสดงออกอื่น ๆ
ที่เหมาะสมและน่าสนใจ)

4.2 ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสแข่งขันกับตัวเอง และเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายความรู้
ความสามารถของผู้เรียน

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมักจะเปรียบเทียบระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนกับคนอื่นและ
ทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีプレอียดเกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย ไม่อยากเรียนอยู่เสมอ หรือ

2. ครูไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียน รู้ความสามารถของตนเองและได้เผชิญกับสิ่งที่
ท้าทายความสามารถของตนเอง หรือมีโอกาสน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูชี้แนะให้ผู้เรียนรับรู้ถึงความสามารถของตนเองค่อนข้างน้อย

2. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองกระทำซ้ำ และเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายความ
สามารถของตนเองค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูชี้แนะให้ผู้เรียนรับรู้ความสามารถ และความก้าวหน้าของตนเองพอสมควร

2. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองกระทำซ้ำ และเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายความ
สามารถของตนเองพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูชี้แนะให้ผู้เรียนรับรู้ถึงความสามารถและความก้าวหน้าของตนค่อนข้างมาก
2. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองกระทำซ้ำ และเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายความสามารถของตนค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูชี้แนะให้ผู้เรียนรับรู้ถึงความสามารถ ความก้าวหน้าของตนและมีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองที่ดีมาก
2. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองกระทำซ้ำและเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายความสามารถของตนได้ดีมาก

4.3 ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่ดี

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหาค่อนข้างน้อย หรือ ไม่มีเลย

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสฝึกคิดแก้ปัญหาค่อนข้างน้อย หรือ
2. ครูชี้แนะกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่ดีแก่ผู้เรียนค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสฝึกคิดแก้ปัญหาพอสมควร
2. ครูชี้แนะกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่ดีแก่ผู้เรียนพอสมควร
3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับกระบวนการคิดแก้ปัญหาพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสคิดแก้ปัญหาค่อนข้างมาก
2. ครูชี้แนะกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่ดีแก่ผู้เรียนค่อนข้างมาก โดยเน้นการวิเคราะห์ปัญหาและการตัดสินใจเลือกที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับกระบวนการคิดแก้ปัญหาค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสฝึกคิดแก้ปัญหาในสภาวะต่าง ๆ ที่ดีมาก
2. ครูชี้แนะกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่ดีให้ผู้เรียนใช้ได้ดีมาก โดยมุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์ปัญหาและการตัดสินใจเลือกที่มีประสิทธิภาพ

3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่ดีมาก

4.4 ครูมีปฏิริยาตอบสนองต่อการแสดงออกของผู้เรียนที่เหมาะสม

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูมีปฏิริยาตอบสนองที่เหมาะสมต่อการแสดงออกของผู้เรียนน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูมีปฏิริยาตอบสนองที่เหมาะสมต่อการแสดงออกของผู้เรียนค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีปฏิริยาตอบสนองในทางบวกต่อการแสดงออกของผู้เรียนพอควร
2. ครูแสดงอาการตอบสนองด้วยสีหน้าท่าทางที่ชื่นชมยินดี ให้กำลังใจและความหวังดีแก่ผู้เรียนพอควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีปฏิริยาตอบสนองแก่ผู้เรียนในทางบวกที่ดี
2. ครูแสดงอาการตอบสนองด้วยสีหน้าท่าทางที่ชื่นชมยินดี ให้กำลังใจและความหวังดีต่อผู้เรียนค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน เกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีปฏิริยาตอบสนองแก่ผู้เรียนในทางบวกที่ดีมาก
2. ครูแสดงอาการตอบสนองด้วยสีหน้าท่าทางที่ชื่นชมยินดี ให้กำลังใจและความหวังดีต่อผู้เรียนที่ดีมาก

5. ด้านการเอาใจใส่และการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน

5.1 ครูรู้จักและมีความเข้าใจในผู้เรียนเป็นอย่างดี

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูรู้จักและเข้าใจในปัญหา ความรู้ความสามารถของผู้เรียนน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูเรียกชื่อผู้เรียน ได้ถูกต้องประมาณร้อยละ 60 - 80 ของผู้เรียนในชั้น
2. ครูรู้จักและเข้าใจในผู้เรียนในด้านปัญหาและความรู้ความสามารถค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูเรียกชื่อผู้เรียนในชั้น ได้ถูกต้องทุกคน

2. ครูรู้จักและเข้าใจในปัญหาความต้องการ และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูจดจำชื่อผู้เรียนและคุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้เรียนในชั้นทุกคนได้ดี
2. ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียนทุกคนในด้านปัญหา ความต้องการและความรู้

ความสามารถค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูจดจำชื่อผู้เรียนและคุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้เรียนในชั้นทุกคนได้ดีมาก
2. ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียนทุกคนในด้านปัญหา ความต้องการและความรู้

ความสามารถได้ดีมาก

5.2 ครูจัดกิจกรรมการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

เนื้อหาและกิจกรรมไม่สนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียน

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. เนื้อหาและกิจกรรมมีลักษณะที่สนองกับผู้เรียนแต่ละคนค่อนข้างน้อย
2. ผู้เรียนมีโอกาสเลือกปฏิบัติหรือแสดงออกตามความสนใจค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. เนื้อหาและกิจกรรมมีลักษณะที่สนองกับความรู้ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนพอสมควร

2. ผู้เรียนมีโอกาสเลือกปฏิบัติหรือแสดงออกตามความสนใจพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. เนื้อหาและกิจกรรมมีลักษณะที่สนองกับความรู้ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนค่อนข้างมาก

2. ผู้เรียนมีโอกาสเลือกปฏิบัติหรือแสดงออกตามความสนใจค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. เนื้อหาและกิจกรรมสนองกับความรู้ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนดีมาก

2. ผู้เรียนมีโอกาสเลือกปฏิบัติหรือแสดงออกตามความสนใจดีมาก

5.3 ครูให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการวางแผนและการทำงานร่วมกัน (ใช้ประเมินเฉพาะกรณีที่การสอนในคราวนั้นมีเนื้อหากิจกรรมที่ต้องการหรือเอื้อต่อการเสริมสร้างทักษะการวางแผนและการทำงานร่วมกันของผู้เรียน)

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูสอนโดย ไม่มีการจัดให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสทำงานร่วมกัน แต่ไม่ใช่ลักษณะของกิจกรรมกลุ่ม หรือ
2. ผู้เรียนนั่งเรียนเป็นกลุ่ม แต่ไม่มีโอกาสทำกิจกรรมกลุ่มเลย นอกจากการสนทนา การเล่นเกม หรือการแข่งขันระหว่างกลุ่มเท่านั้น

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูจัดกิจกรรมกลุ่มโดยให้ผู้เรียนค้นคว้าทำรายงานเพียงอย่างเดียว
2. การจัดมีลักษณะเป็นกิจกรรมกลุ่มพอควร ผู้เรียนยังไม่มีโอกาสแสดงบทบาท

ในฐานะผู้นำกลุ่ม หรือสมาชิกกลุ่มที่ดีพอ

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูจัดกิจกรรมกลุ่มที่ให้ความสำคัญในการแสดงความคิดเห็น และการวางแผนการทำงานร่วมกัน ได้ดี

2. สมาชิกกลุ่มส่วนมากมีโอกาสทำงานหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับกลุ่มได้ดี

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูจัดกิจกรรมกลุ่มที่ให้ความสำคัญในการวางแผนการทำงานร่วมกัน การอภิปราย และการวิเคราะห์สรุปรายงานที่ดีมาก

5.4 ครูจัดกิจกรรมการสอนเพื่อส่งเสริมแนวคิดทางด้านประชาธิปไตยในชั้นเรียน

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูใช้อำนาจในชั้นเรียนเพียงคนเดียวทุกเรื่อง หรือ
2. ผู้เรียนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนเลย หรือมีน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสออกความคิดเห็นในขณะที่เรียน หรือทำงานในชั้นค่อนข้างน้อย
2. ครูเป็นผู้ที่ใช้อำนาจในชั้นเรียนค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสเสนอข้อคิดเห็นในการเรียน หรือการทำงานพอสมควร
2. ผู้เรียนเคารพในมติหรือความเห็นของคนส่วนมากพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสเสนอข้อคิดเห็นในการเรียนหรือการทำงานที่ได้ผลดีค่อนข้างมาก
2. ผู้เรียนยอมรับในมติหรือความเห็นของคนส่วนใหญ่ที่ดี
3. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นที่ดี

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสเสนอข้อคิดเห็นในการเรียนและการทำงานที่ได้ผลดีมาก
2. ผู้เรียนยอมรับในความเห็นของคนส่วนใหญ่ด้วยเหตุผลที่ดีมาก
3. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นที่ดีมาก

5.5 ครูให้การยอมรับผู้เรียนและเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมองผู้เรียนว่าขาดความคิดสติปัญญา ใจ หรือมีการตำหนิตลอดเวลา หรือ
2. ครูไม่ค่อยให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงออกหรือแสดงออกน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมองผู้เรียนว่ามีความรู้ ความสามารถค่อนข้างน้อย
2. ครูให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงออก และให้กำลังใจผู้เรียนค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมองผู้เรียนส่วนมากในแง่ดีพอสมควร ทั้งในด้านความรู้ ความคิดสติปัญญา และความสามารถในการทำงาน

2. ครูให้โอกาสผู้เรียนบางส่วนได้แสดงออกตามความสามารถที่ค่อนข้างเหมาะสม และให้กำลังใจผู้เรียนพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมองผู้เรียนทุกคนในแง่ดี เป็นผู้มีความรู้ มีความคิดสติปัญญาและความสามารถในการทำงานให้สำเร็จได้ดี

2. ครูให้โอกาสผู้เรียนส่วนมากได้แสดงออกตามความสามารถที่เหมาะสม และค่อนข้างทำทนาย รวมทั้งให้กำลังใจภายหลังการแสดงออกที่ดี

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมองผู้เรียนทุกคนในแง่ดี เป็นผู้มีความรู้ มีความคิดสติปัญญา และความสามารถในการทำงานให้สำเร็จ ได้ดีมาก
2. ครูให้โอกาสผู้เรียนทุกคนได้แสดงออกตามความสามารถที่เหมาะสมและทำทนายรวมทั้งให้กำลังใจ เพื่อให้เกิดความมั่นใจที่ตีมาก

6. ด้านการจัดการชั้นเรียน และการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้

6.1 ครูจัดชั้นเรียนและผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาวะการสอน

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูจัดให้ผู้เรียนนั่งเดี่ยวตามแบบปกติทั่วไป หรือจัดไม่เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชาที่สอน หรือ
2. ครูจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนไม่น่าเรียน

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูจัดที่นั่งยังไม่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวได้สะดวกเท่าที่ควร
2. ครูจัดชั้นเรียนและที่นั่งผู้เรียนมีลักษณะคงที่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างน้อยตลอดช่วงเวลาของการสอน

3. ครูจัดชั้นเรียนเหมาะกับกิจกรรมและเนื้อหาวิชาค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูจัดที่นั่งค่อนข้างสะดวกแก่การเคลื่อนไหวไปมาขณะเรียน
2. ครูเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายในชั้นและให้ผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวบ้างพอสมควรในขณะที่เรียน
3. ครูจัดชั้นเรียนได้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูจัดที่นั่งสะดวกสบายสามารถเคลื่อนไหวไปมาขณะเรียนได้ค่อนข้างมาก
2. ครูเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายในชั้นและให้ผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวค่อนข้างพอเหมาะ ตลอดช่วงเวลาของการสอน
3. ครูจัดชั้นเรียนได้เป็นระเบียบเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูจัดที่นั่งสะดวกสบายสามารถเคลื่อนไหวไปมาขณะเรียนได้ดีมาก
2. ครูเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายในชั้นและให้ผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหว

ที่เหมาะสมตลอดช่วงเวลาของการสอน

3. ครูจัดชั้นเรียนได้เป็นระเบียบเหมาะกับเนื้อหาและกิจกรรมดีมาก

หมายเหตุ : ในกรณีที่ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนก็ให้พิจารณาถึงความเหมาะสมของสถานที่จัดกิจกรรมว่าเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเพียงใดรวมทั้งความสะดวกสบายของผู้เรียนและความเหมาะสมกับลักษณะเนื้อหากิจกรรมที่สอนด้วย

6.2 ครูกำกับควบคุมชั้นเรียนให้มีบรรยากาศที่น่าเรียน

ระดับคะแนน 1. คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. สภาพชั้นเรียนและผู้เรียนมีความวุ่นวาย ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยหรือ
2. สภาพชั้นเรียนมีบรรยากาศเคร่งเครียดหรือเจ็บแสบจนเกินไป

ระดับคะแนน 2. คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. สภาพชั้นเรียนและผู้เรียนเรียบร้อยบางเวลา และค่อนข้างน้อย
2. สภาพชั้นเรียนมีบรรยากาศสนุกสนานน่าเรียนค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูมีวิธีการสร้างบรรยากาศให้น่าเรียนพอสมควร
2. สภาพชั้นเรียนและผู้เรียนค่อนข้างเรียบร้อย และสนุกสนานพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูกำกับควบคุมชั้นเรียนให้มีสภาพเรียบร้อยและมีบรรยากาศที่น่าเรียนดี
2. กิจกรรมและผู้เรียนมีส่วนช่วยเสริมสร้างบรรยากาศให้น่าเรียน

ค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูกำกับควบคุมชั้นเรียนได้เรียบร้อยและมีบรรยากาศที่น่าเรียนดีมาก
2. กิจกรรมและผู้เรียนมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างบรรยากาศให้น่าเรียน

น่าเรียนดีมาก

6.3 ครูเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนและความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เรียน
ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูไม่ค่อยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือการช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกันในชั้นเรียน หรือมีน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูพูดคุยซักถามกับผู้เรียนค่อนข้างน้อย
2. ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนด้วยความสนิทสนมพอสมควร
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกันพอสมควร
3. ผู้เรียนได้แสดงความเห็นสนับสนุนความคิดที่ดีของเพื่อนในบางโอกาส

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนด้วยความสนิทสนมค่อนข้างมาก
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ค่อนข้างมาก

3. ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นสนับสนุนความคิด หรือการแสดงออกที่ดี
ของเพื่อนร่วมชั้นค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนด้วยความสนิทสนมที่ดีมาก
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกันที่ดีมาก
3. ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นสนับสนุนความคิดและการแสดงออกที่ดีของเพื่อน

ได้ดีมาก

6.4 ครูให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสค้นคว้าหรือเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือมีโอกาสน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสค้นคว้าหรือเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองค่อนข้างน้อย

2. ผู้เรียนคิดหาคำตอบจากการอ่านหนังสือและทำแบบฝึกหัดเท่านั้น

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนมีโอกาสค้นคว้าและเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองพอสมควร
2. ผู้เรียนคิดคำตอบจากการถามของครู การอ่านหนังสือเรียนและทำแบบ

ฝึกหัดพอควร

3. ครูได้กำหนดปัญหาหรือกรอบงานให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วยความเต็มใจพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติและมีโอกาสค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง

ค่อนข้างมาก

2. ผู้เรียนหาคำตอบจากการถามของครู การอ่านหนังสือและการทำแบบฝึกหัด

ค่อนข้างมาก

3. ครูกำหนดปัญหาหรือกรอบงานให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่เหมาะสมและด้วยความเต็มใจ

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ผู้เรียนค้นคว้าคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อความรู้ด้วยตนเอง และมีโอกาสเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติที่ค้ำมาก

2. ผู้เรียนคิดหาคำตอบจากการถามของครู การอ่านหนังสือ การทำแบบฝึกหัด และการกำหนดปัญหาหรือกรอบงานให้ผู้เรียนที่ค้ำมากและเรียนรู้ด้วยความพึงพอใจมาก

7. ด้านการติดตามความก้าวหน้า การประเมินผลและการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน

7.1 ครูมีการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียนและประเมินหลังเรียนที่เหมาะสม

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูมีการประเมินผู้เรียนน้อยมากและประเมินในลักษณะที่ไม่เหมาะสม

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูประเมินผู้เรียนก่อนเรียนและระหว่างเรียนน้อยมาก
2. ครูประเมินผลหลังเรียนด้วยการสังเกต ชักถามหรือทำแบบฝึกหัดเพียง

อย่างเดียว และมีการประเมินค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูประเมินผลก่อนเรียนและระหว่างเรียนด้วยการสังเกต การชักถามที่

เหมาะสมและมีคุณภาพพอควร

2. ครูประเมินผลหลังเรียนด้วยการสังเกต ชักถามและทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสม และมีคุณภาพพอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูประเมินผลก่อนเรียนและระหว่างเรียนด้วยแบบวัด การสังเกต การชักถาม และคุณภาพการทำงานของผู้เรียนที่เหมาะสม และมีคุณภาพค่อนข้างมาก

2. ครูประเมินผลหลังเรียนด้วยการประเมินผลงานหรือการใช้แบบวัดจุดประสงค์ที่เหมาะสม และมีคุณภาพค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูประเมินผลก่อนเรียนและระหว่างเรียนที่เหมาะสมดีมาก ทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพและวิธีการ (เป็นต้นว่า การใช้แบบวัด การสังเกตที่กระบวนการทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ความสนใจ การตอบสนอง การพูด การตอบคำถามและการแสดงออกอื่น ๆ ของผู้เรียน)

2. ครูประเมินผลหลังเรียนแต่ละครั้งด้วยการประเมินผลงานหรือแบบวัดจุดประสงค์ที่เหมาะสมและมีคุณภาพดีมาก

7.2 ครูตรวจแบบฝึกหัดหรือผลงานของผู้เรียนที่ดี

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูให้ผู้เรียนส่งแบบฝึกหัดหรืองานให้ครูตรวจน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูให้ผู้เรียนส่งแบบฝึกหัดหรือผลงานให้ตรวจเป็นบางคน หรือค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูให้ผู้เรียนส่งแบบฝึกหัดหรือผลงานตรวจพอสมควร

2. ครูสนใจตรวจงานผู้เรียนพอสมควร หรือตรวจงานเมื่อมีเวลาว่างพอ

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูให้ผู้เรียนส่งแบบฝึกหัดหรือผลงานให้ตรวจเกือบทุกครั้ง

2. ครูสนใจตรวจงานผู้เรียนค่อนข้างมาก หรือตรวจทันทีที่มีเวลาว่างพอ

3. ครูมักจะชี้จุดบกพร่องและบอกประเด็นที่ถูกต้องให้ผู้เรียนรับรู้ด้วยทุกครั้ง

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูเอาใจใส่ให้ผู้เรียนส่งแบบฝึกหัดหรือผลงานเพื่อตรวจทุกครั้ง
2. ครูสนใจตรวจงานผู้เรียนดีมาก และจะตรวจทันทีที่มีเวลา
3. ครูตรวจงานด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และให้ผู้เรียนรับรู้ข้อมูลที่ดีเพื่อจะ

นำไปปรับปรุงแก้ไขการเรียนทุกครั้ง

(หมายเหตุ - กรณีที่เนื้อหาวิชาที่สอนไม่ได้ให้นักเรียนส่งแบบฝึกหัดหรือผลงานตรวจ ก็ให้พิจารณาจากความสนใจของครูในการตรวจเช็คและการกำกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานหรือการแสดงกิจกรรมของผู้เรียนประกอบ)

7.3 ครูสามารถใช้คำถามและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. คำถามมีความยากหรือง่ายเกินไปสำหรับผู้เรียน
2. คำถามมีความหมายและส่งเสริมการคิดของผู้เรียนน้อยมาก
3. คำถามมีความชัดเจนและเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียนน้อยมาก หรือ
4. ครูไม่ได้ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน หรือให้น้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. คำถามค่อนข้างยากหรือง่ายสำหรับผู้เรียน หรือมีความชัดเจนค่อนข้างน้อย
2. คำถามมีความหมายและส่งเสริมการคิดของผู้เรียนค่อนข้างน้อย
3. คำถามตรงกับประเด็นเนื้อหาที่เรียนค่อนข้างน้อย
4. ครูให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนค่อนข้างน้อย

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. คำถามยากง่ายค่อนข้างเหมาะกับผู้เรียน และมีความชัดเจนพอสมควร
2. คำถามมีความหมายและส่งเสริมการคิดของผู้เรียนพอสมควร
3. คำถามตรงกับประเด็นเนื้อหาที่เรียน และสื่อความหมายได้ดีพอสมควร
4. ครูให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนที่ค่อนข้างเหมาะสม

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. คำถามมีความยากง่ายพอเหมาะกับผู้เรียนและมีความชัดเจนดี
2. คำถามมีความหมายและส่งเสริมการคิดของผู้เรียนค่อนข้างมาก
3. คำถามตรงกับประเด็นเนื้อหาที่เรียน และสื่อความหมายได้ดี

4. ครูให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนที่พอเหมาะ และค่อนข้างได้ผลดี
ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. คำถามมีความยากง่ายพอเหมาะกับผู้เรียน และมีความชัดเจนดีมาก
2. คำถามมีความหมายและส่งเสริมการคิดของผู้เรียนดีมาก
3. คำถามตรงประเด็นเนื้อหาที่เรียน และสื่อความหมายได้ดีมาก
4. ครูให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนที่เหมาะสมและ ได้ผลดีมาก

(หมายเหตุ : การให้ข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ การให้ผู้เรียนรับรู้ข้อมูล หรือผลของการตอบคำถาม การกระทำหรือการปฏิบัติรวมทั้งการแสดงออกในเรื่องต่าง ๆ จากครูผู้สอนในขณะที่เรียน เพื่อส่งผลหรือกระตุ้นในการเรียนรู้และการปรับปรุงแก้ไขของผู้เรียนที่ดีขึ้นต่อไป)

7.4 ครูให้ความสำคัญในการประเมินผู้เรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้และจัดสอนซ่อมเสริม

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูทำการประเมินเพื่อตัดสินผลเพียงอย่างเดียวหรือ
2. ครูไม่ได้ทำการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือมีน้อยมาก

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูทำการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนค่อนข้างน้อย
2. ครูนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนน้อยมาก

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนในบทเรียน เป็นครั้งคราว
2. ครูนำผลไปใช้ปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนและจัดสอนซ่อมเสริมได้พอสมควร
3. วิธีการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้มีความเหมาะสมปานกลาง

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นครั้งคราวในช่วงที่เหมาะสมค่อนข้างมาก

2. ครูนำผลไปปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนและจัดสอนซ่อมเสริมได้เหมาะสมดี
3. วิธีการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เหมาะสมมาก ทั้งในด้านวิธีการ และช่วงเวลาการประเมิน

2. ครูนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการเรียนของผู้เรียนได้ดีมาก และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการเรียนที่ตัดด้วย

3. ครูวางแผนแนะนำช่วยเหลือเพื่อจัดสอนซ่อมเสริมที่มีคุณภาพ

7.5 การสอนของครูบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ระดับคะแนน 1 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

ครูสอนไม่บรรลุวัตถุประสงค์หรือบรรลุต่ำกว่าร้อยละ 40 ของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ระดับคะแนน 2 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูสอนได้บรรลุวัตถุประสงค์เพียงส่วนน้อยหรือประมาณร้อยละ 40 ของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ผู้เรียนประมาณไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ครูสอน

ระดับคะแนน 3 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูสอนได้บรรลุวัตถุประสงค์ระดับปานกลาง หรือประมาณร้อยละ 60 ของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ผู้เรียนประมาณไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ครูสอน

3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์พอสมควร

ระดับคะแนน 4 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูสอนบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากหรือประมาณร้อยละ 80 ของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ผู้เรียนประมาณไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ครูสอน

3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้วัตถุประสงค์ค่อนข้างมาก

ระดับคะแนน 5 คะแนน มีเกณฑ์ประกอบการพิจารณา คือ

1. ครูสอนบรรลุวัตถุประสงค์ครบทุกรายการที่ตั้งไว้

2. ผู้เรียนทั้งหมดบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ครูสอน

3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้วัตถุประสงค์ของตนเองมาก

4. การบรรลุวัตถุประสงค์ของผู้เรียนมีระดับคุณภาพที่ดีมาก

ส่วนที่ 3 เอกสารคู่มือการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา

เอกสารคู่มือการประเมินการสอนฉบับนี้ผู้วิจัย ได้จัดทำขึ้นมาเพื่อใช้ประกอบการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ และได้รับการปรับปรุงแก้ไขกรอบเนื้อหาตามข้อคิดเห็นเสนอแนะของกลุ่มผู้ทดลองใช้ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งมีกรอบเนื้อหาและรายละเอียดของเอกสารคู่มือการประเมินการสอน ดังต่อไปนี้

1. หลักการและเหตุผล

เมื่อมองสภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยทั่วไป มักจะพบว่าครูบางคนสอนดีเข้าใจง่าย บางคนสอนไม่ค่อยเข้าใจทั้งที่เป็นผู้ที่มีความรู้มากมาย ความรู้เป็นเรื่องจำเป็นในการสอน แต่เพียงความรู้อย่างเดียวก็ไม่สามารถทำให้สอนดีได้ หรือมีความรู้แต่ปราศจากวิธีสอนที่ดีก็ไม่สามารถสอนให้ประสบผลสำเร็จได้ ดังนั้น การปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูให้ดีขึ้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่ง เนื่องจากการที่บุคคลใดได้รับรู้ผลการปฏิบัติของตน บุคคลนั้นจะมีความสนใจในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าผู้ที่ไม่รู้ผลการกระทำของตน ด้วยเหตุนี้การรับรู้ผลการปฏิบัติงานใด ๆ ของบุคคล นอกจากจะทำให้เพิ่มปริมาณและคุณภาพของงานแล้วยังอาจช่วยทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานและปรับปรุงงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายอีกด้วยดังที่ ไททูลย์ สีนลารัตน์ (2524:189) ได้กล่าวไว้ว่า การที่จะปรับปรุงและพัฒนากิจการใด ๆ ให้ดีและมีประสิทธิภาพจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องมองและประเมินสภาพปัจจุบันของสิ่งนั้นก่อน เพื่อที่จะเทียบดูว่าสิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบันกับสิ่งที่ควรจะเป็นมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงไรจะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร เช่นเดียวกับการสอน ถ้าเราต้องการจะปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น เราก็ควรประเมินดูก่อนว่าเราทำอยู่ในสภาพใด มีปัญหาและข้อขัดข้องประการใดเพื่อจะได้ปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป หรือตามที่ อุกฤษพร ทองอุไทย (2518:85) ได้เสนอความเห็นไว้ว่า การประเมินผลการสอนจะช่วยทำให้ผู้สอนได้เห็นภาพสะท้อนว่าตนเป็นครูอย่างไร ทำหน้าที่ได้ครบถ้วนและเต็มความสามารถแล้วหรือยัง มีส่วนใดบ้างที่บกพร่องและต้องแก้ไข มีส่วนใดที่ทำได้แล้วและควรพยายามทำให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายในการสอนรวมทั้งพวงแก้ว ปุณยภคา (2525:233) ได้ให้ความเห็นในทำนองเดียวกันว่า การประเมินการสอนเป็นสิ่งที่ยังกระทำเพื่อประโยชน์ขั้นต้นในการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครู แม้จะมีการถกเถียงกันถึงจุดมุ่งหมายในการประเมินการสอนว่า ควรประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

อย่างเฉียว หรืออาจใช้ผลประโยชน์ทางการบริหารด้วย ซึ่งผลการวิจัยยืนยันว่าถ้าใช้กระบวนการประเมินการสอนที่ดีพออาจสนองวัตถุประสงค์ทั้งสองประการได้ และ สมหวัง นิธิยานูวัฒน์ (2524:79-80) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินการสอนไว้ด้วยว่า โดยหลักการแล้ว การประเมินการสอนเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนทุกคนยอมรับว่ามีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ในอันที่จะส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน และถือว่าเป็นหน้าที่ที่ผู้สอนควรแสวงหาข้อติชมเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนในทุกรูปแบบ เพื่อปรับปรุงการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กิจกรรมการประเมินการสอนจึงเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์สมรรถภาพในการสอนแก่ผู้สอน และย่อมส่งผลไปยังคุณภาพของผู้เรียนอีกด้วย นอกจากนี้ กมล ภูประเสริฐ รองเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยความตอนหนึ่งว่า การประเมินการสอนของครูเป็นวิธีที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศที่สำคัญในการปรับปรุงงานการสอนของครูจะทำให้รู้ว่าการสอนมีจุดเด่นจุดด้อยตรงไหน และจะพัฒนาไปในทิศทางใด

การวิเคราะห์การประเมินผลการสอนจะช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในการกำหนดพฤติกรรมการสอนได้ตามความต้องการ อีกทั้งยังสามารถช่วยพัฒนาให้บุคคลได้รู้จักตนเอง (self-awareness) การวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสอนรวมทั้งด้านความสัมพันธ์กับผู้เรียน และผลของการสะท้อนภาพให้ครูได้รู้จักตนเองอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ครูสามารถรับรู้ความต้องการของผู้เรียนอย่างรวดเร็วและรู้วิธีการที่จะสนองตอบต่อผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม (Spodek 1985:268) อีกทั้ง แฟลนเดอร์ (Flander 1970 :1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนว่า เป็นประสบการณ์สำหรับครูผู้ซึ่งต้องการปรับปรุงการสอนในชั้นเรียนให้ดีขึ้น เพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวกำหนดแบบการสอนของตนเอง ในอันที่จะนำไปพัฒนาพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียนต่อไปเช่นเดียวกับ ปีเตอร์ (Peter 1975 :6 -7) ก็ได้กล่าวไว้ด้วยว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) ในระบบการสอนจะช่วยในการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูได้อย่างต่อเนื่อง และช่วยทบทวนทิศทางพฤติกรรมการสอนให้ถูกต้องเพื่อให้บังเกิดประสิทธิผลสูงสุด และ บอริช (Borich 1977 : 188) ก็ได้กล่าวถึงบทบาทของการประเมินการสอนของครูว่า เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงตัวครู เพื่อช่วยเหลือผู้นิเทศในกระบวนการปรับปรุงการสอนของครู เพื่อชี้แนะในการให้บริการแก่ผู้เรียนและประเมินเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตัวบุคคล

ดังนั้นจึงพอที่จะกล่าวได้ว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูหรือการประเมินครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินการสอนอันเป็นหน้าที่รับผิดชอบหลักของครูนั้น เป็นสิ่งจำเป็นที่

ควรมีการปฏิบัติ เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งประโยชน์ในการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

จากการติดตามผลการประเมินคุณภาพการประถมศึกษาของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในระยะที่ผ่านมา นั้น ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบางกลุ่มประสบการณ์ของนักเรียนยังไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจและการประเมินติดตามคุณภาพการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปีการศึกษา 2527-2530 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกือบทั่วประเทศยังอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์ - ภาษาไทยและกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 15 - 16 , 2529 : 18 , 2530 : 1 , 2531 : 8 - 9) ดังนั้นจึงควรที่จะมีการพัฒนาและสนับสนุนให้ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และเมื่อพิจารณาถึงภารกิจที่เกี่ยวข้องกับงานการประเมินครูผู้สอนซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ก็ปรากฏว่า ได้มีการประเมินครูอยู่ 2 ลักษณะ คือ (1) การประเมินผลการปฏิบัติงานประกอบการเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี และ (2) การประเมินครูประถมศึกษาดีเด่นเนื่องในวันประถมศึกษาแห่งชาติ โดยการประเมินครูทั้งสองลักษณะนี้เป็น การประเมินเพียงปีละครั้ง และค่อนข้างให้ความสำคัญในการประเมินการทำงานด้านอื่น ๆ ของครูมากกว่างานด้านการสอน อีกทั้งการประเมินครูประถมศึกษาดีเด่นนั้นก็ประเมินเฉพาะครูผู้สอนบางคนที่ในกลุ่มบุคคลเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

จากข้อมูลที่กล่าวในเบื้องต้น พอสรุปได้ว่าการประเมินการสอนของครูในฐานะที่ครูเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนานักเรียน จะช่วยให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลอันเป็นประโยชน์สำหรับนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งการพัฒนาครูผู้สอนในด้านอื่น ตลอดจนการนำผลไปใช้ประโยชน์เพื่อตัดสินใจทางด้านการบริหารอีกด้วย ซึ่งคาดว่าจะช่วยให้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นได้ ในที่สุด ประกอบกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาส่วนมากในบางกลุ่มประสบการณ์ยังอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำและไม่ได้ผลเป็นที่พอใจ อีกทั้งโรงเรียนประถมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังไม่มีรูปแบบและเกณฑ์การประเมินการสอนของครูในระดับนี้ใช้เป็นมาตรฐานและดำเนินการเป็นระบบอย่างจริงจัง ดังนั้นหากมีวิธีการตรวจสอบและ

กำกับควบคุมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียน โดยใช้วิธีการประเมินการสอนที่เหมาะสมอย่างเป็นระบบแล้วคงเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาประสิทธิภาพของครูและยกระดับคุณภาพของการประถมศึกษาโดยส่วนรวมให้สูงขึ้นในโอกาสต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการประเมินการสอน

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการประเมินการสอน ประกอบด้วย

- 2.1 เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการสอนของครูให้ดีขึ้น
- 2.2 เพื่อให้ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและเพื่อนครูได้มีบทบาทร่วมกันในการประเมินการสอน
- 2.3 เพื่อให้ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและเพื่อนครูมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการประเมินการสอนและพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพและพร้อมที่จะดำเนินการประเมินการสอนของครู
- 2.4 เพื่อสนับสนุนให้ระบบที่ดีในการกำกับติดตามด้านการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง

3. นิยามความหมายของคำและข้อความที่ใช้ในรูปแบบการประเมินการสอน

3.1 รูปแบบการประเมินการสอน หมายถึง แบบแผนโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์และกระบวนการเชิงระบบของกิจกรรมการประเมิน เพื่อใช้สำหรับการนิยามตัดสินคุณค่าทางด้านการสอนของครูในสภาวะต่างๆ ด้วยเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย การนำเสนอแนวความคิดและข้อมูลด้านการประเมินการสอนแก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินในโรงเรียน การเสริมสร้างบุคลากรให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการประเมิน การเตรียมการด้านบุคลากรเพื่อการประเมิน กระบวนการนำเครื่องมือประเมินไปใช้ การวิเคราะห์สรุปรายงานผล การนำผลไปพิจารณาปรับปรุงการสอนของครูและการประเมินบทบาทซ้ำในระยะต่อไป

3.2 บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินในโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในฐานะผู้ประเมิน และผู้ได้รับการประเมินการสอน ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มครูผู้สอนทั้งหมดของโรงเรียน หรือกลุ่มครูผู้สอนตามกลุ่มประสบการณ์ หรือกลุ่มครูผู้สอนตามระดับชั้น หรือกลุ่มครูผู้สอนในลักษณะอื่นที่ทางผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้พิจารณากำหนดตามความเหมาะสมหรือตามขนาดของโรงเรียน

3.3 ผู้นำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้ หมายถึง บุคคลผู้มีความสนใจและต้องการ

ที่จะนำรูปแบบการประเมินการสอนชุดนี้ไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งอาจจะได้แก่ ผู้บริหาร การประถมศึกษาในระดับจังหวัดหรือระดับอำเภอ ศึกษานิเทศก์ในระดับจังหวัดหรือระดับอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาหรือบุคลากรทางการประถมศึกษาอื่น ๆ ที่ให้ความสนใจในเรื่อง การประเมินการสอนของครู

3.4 ผู้ประเมินการสอน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนและ/หรือผู้ช่วยบริหารโรงเรียนและ เพื่อนครูผู้สอนร่วมกัน ใช้แบบประเมินสังเกตการสอนของครูผู้ได้รับการประเมินแล้วพิจารณาให้ คะแนนประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้สำหรับแต่ละสมรรถภาพ นอกจากนี้ครูผู้ได้รับการประเมิน ยังเป็นผู้ประเมินตนเองอีกด้วย

3.5 ผู้ได้รับการประเมิน หมายถึง ครูผู้สอนที่ได้รับการระบุว่าจะต้องปฏิบัติการสอน เพื่อให้ผู้ประเมินสังเกตและประเมิน โดยที่ผู้ได้รับการประเมินนี้จะต้องประเมินการสอนของ ตนเอง ไปพร้อมด้วย

3.6 แบบประเมินการสอน หมายถึง แบบแสดงรายการสมรรถภาพที่ใช้ประเมิน การสอนของครู ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทางด้านการสอน 7 ด้าน รวม 36 รายการ โดยแต่ละ สมรรถภาพจะมีเกณฑ์การให้คะแนนกำกับไว้ด้วย การใช้แบบประเมินจะใช้ควบคู่กับการสังเกต การสอนเป็นหลัก

3.7 เกณฑ์การให้คะแนนประเมิน หมายถึง ข้อความเงื่อนไขสำหรับใช้พิจารณาให้ คะแนนประเมินในแต่ละสมรรถภาพตามแบบประเมิน ซึ่งจะต้องใช้ประกอบการพิจารณาให้ คะแนนประเมินการสอนทุกครั้ง

3.8 คณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบการประเมิน หมายถึง กลุ่มบุคลากรในโรงเรียนประถม ศึกษานำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน (ถ้ามี) ครูผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีความเหมาะสมจำนวน 3 - 4 คน เพื่อ ทำหน้าที่วางแผนและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการสอนของครูในโรงเรียน โดยได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารโรงเรียน

4. รูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา

(รายละเอียดปรากฏตามข้อมูลในหน้าที่ 1 ที่กล่าวมาในเบื้องต้น)

5. แนวทางและกระบวนการนำรูปแบบการประเมินการสอน ไปใช้

5.1 ผู้นำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้ควรศึกษารายละเอียดของเอกสารคู่มือการประเมินการสอนเล่มนี้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนที่จะนำไปใช้

5.2 รูปแบบการประเมินการสอนที่พัฒนาขึ้นมาครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประเมินการสอนของครูประถมศึกษาได้โดยไม่จำกัดระดับชั้นและกลุ่มประสบการณ์ และควรใช้ในโรงเรียนที่มีครูผู้สอนตั้งแต่ 5-6 คนขึ้นไป

5.3 การประเมินการสอนของครูในแต่ละโรงเรียนอาจดำเนินการประเมินภาคเรียนละครั้งหรือปีการศึกษาละ 2 ครั้ง หรือตามที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเหมาะสม

5.4 ในการประเมินการสอนของครูคนใดคนหนึ่งนั้น ผู้ประเมินอาจสังเกตการสอนในวิชาเดียวกันมากกว่า 1-2 ครั้ง แล้วจึงพิจารณาให้คะแนนประเมินและหากมีบางสมรรถภาพที่ไม่สามารถประเมินได้จากการสังเกตการสอน ผู้ประเมินอาจใช้การสอบถามตัวครูหรือผู้เรียนหรือศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนประกอบการประเมินก็ได้

5.5 หากเนื้อหาวิชาไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนตามสมรรถภาพที่ใช้ประเมิน ผู้ประเมินควรเว้นการประเมินสมรรถภาพนั้นไว้ โดยไม่ต้องนำรายการสมรรถภาพและผลมาคิดคำนวณรวมเข้าด้วยกันหรืออาจจะรอประเมินเพิ่มเติมในการสอนครั้งต่อไปก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่กลุ่มผู้ประเมินจะพิจารณาเห็นสมควร ตัวอย่างสมรรถภาพการสอนที่มีลักษณะตามเงื่อนไขนี้ได้แก่ การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการวางแผนและการทำงานร่วมกัน

5.6 การปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูที่ยังบกพร่องหรือไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินรายการสมรรถภาพใดหรือมิติการประเมินใดในครั้งแรกนั้น ควรได้รับการปรับปรุงและประเมินบทวนซ้ำภายหลังการประเมินครั้งแรกประมาณ 6 - 8 สัปดาห์

6. การแนะนำรูปแบบการประเมินการสอน

ผู้นำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้ในโรงเรียนควรเสนอแนวคิดด้านการประเมินการสอนให้ผู้บริหารโรงเรียนเองเห็นความสำคัญ เกิดความสนใจยอมรับและพร้อมที่จะนำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้ โดยการสนทนาศึกษาถึงแนวทางการกำกับติดตามคุณภาพการสอนของ

ครูในโรงเรียน และชี้แนะประโยชน์ของการประเมินการสอนด้วยการให้อ่านบทความที่กล่าวถึงความสำคัญของการประเมิน (ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข) จากนั้นให้นำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้แนะนำรายละเอียดย่อยๆ ของรูปแบบการประเมินให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบในเบื้องต้น

7. การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน

การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน เป็นกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาความรู้สึนึกคิดของตนให้เกิดความเข้าใจในการรับรู้ตนเองและผู้อื่นอย่างถูกต้อง ให้ความรู้สึกยอมรับและเชื่อมั่นในตนเองตลอดจนการรับรู้ข้อดีและข้อบกพร่องของตน พร้อมทั้งจะรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคลอื่น เพื่อเป็นแนวทางชี้แนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของตนได้ในทุกโอกาส กิจกรรมดังกล่าวได้พัฒนาจากแนวคิดและตัวอย่างกิจกรรมเรื่องก้อสนธิ : การมองคน ของ ทิศนา แชนมณี (2525 : 20 -23) และจากเค้าโครงเรื่องเล่าประกอบกิจกรรมจุดเด่นจุดด้อยของ วิเชียร ชิวณิมาศ (2525 : 106) (ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข)

8. การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบการประเมิน

รูปแบบการประเมินการสอน มุ่งที่จะประเมินเพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการปรับปรุงการสอนของครู ดังนั้นเพื่อให้กระบวนการในการประเมินการสอนดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบที่ดี จึงเสนอให้ผู้บริหารโรงเรียนพิจารณาแต่งตั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและ/หรือครูผู้สอนที่เหมาะสม จำนวน 3-4 คนหรือมากกว่านี้ตามความเหมาะสม เพื่อทำหน้าที่ดังนี้ (1) ติดต่อประสานงานในด้านการประเมินกับผู้บริหารและผู้ได้รับการประเมิน (2) วิเคราะห์สรุปและรายงานผลการประเมิน (3) ดำเนินการเพื่อสนับสนุนการปรับปรุงคุณภาพการสอนของครู

9. ลักษณะเครื่องมือประเมิน

ลักษณะเครื่องมือประเมิน ได้แก่ แบบประเมินการสอนซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ซึ่งประกอบด้วยรายการสมรรถภาพที่ใช้ประเมินและเกณฑ์ประกอบการพิจารณาให้คะแนนประเมิน สำหรับรายการสมรรถภาพที่ใช้ประเมินนั้นครอบคลุมประเด็นเนื้อหาด้านการสอนรวม 7 ด้าน โดยแต่ละด้านประกอบด้วยสมรรถภาพการสอน

ด้านละประมาณ 4-7 รายการ รวมทั้งหมด 36 รายการ ประเด็นเนื้อหาด้านการสอนทั้ง 7 ด้าน มีดังนี้ คือ

- 9.1 การวางแผนและการเตรียมการสอน
- 9.2 บุคคลิกภาพและความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชา
- 9.3 การใช้กลวิธีการสอน ทักษะการสอนและสื่อวัสดุอุปกรณ์
- 9.4 การจูงใจและการเสริมแรง
- 9.5 การเอาใจใส่และการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน
- 9.6 การจัดการชั้นเรียนและการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้
- 9.7 การติดตามความก้าวหน้า การประเมินผลและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน

10. วิธีการประเมินและผู้ที่ทำหน้าที่ประเมิน

วิธีการประเมิน ได้แก่ การใช้แบบประเมินการสอนควบคู่กับการสังเกตการสอน ในชั้นเรียนเป็นหลัก โดยใช้ข้อมูลจากการซักถามตัวครู ผู้เรียน และการตรวจสอบเอกสารการสอนมาพิจารณาประกอบการให้คะแนนประเมินในบางรายการสมรรถภาพ ผู้ทำหน้าที่ประเมินการสอน ประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

- 10.1 ผู้บริหารโรงเรียนและ/หรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน
- 10.2 เพื่อนครูผู้สอน
- 10.3 ครูผู้สอนทำการประเมินตนเอง

11. วิธีดำเนินการประเมิน

วิธีดำเนินการประเมินมีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

11.1 ผู้ประเมินการสอนกับผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้ ผูกใช้แบบประเมินการสอนร่วมกันโดยเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียนของครูคนใดคนหนึ่ง ในระยะเวลาประมาณ 45 นาที แล้วให้ผู้ประเมินนำผลการให้คะแนนประเมินมาพิจารณาร่วมกันว่าได้ให้คะแนนอย่างไร ทั้งนี้ให้ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้พยายามชี้ประเด็นการให้คะแนนที่ชัดเจนและได้ผลตรงกัน

11.2 ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดตัวผู้ประเมินและผู้ได้รับการประเมินการสอน ซึ่งอาจกำหนดให้มีการประเมินครูในโรงเรียนทุกคนพร้อมกันครั้งเดียว หรือกำหนดให้ประเมินครูตามกลุ่มประสบการณ์ที่สอน หรือตามระดับชั้นที่สอนรุ่นละ 10-12 คน หรือ มากน้อยกว่านี้

แล้วแต่ผู้บริหารโรงเรียนจะพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

11.3 ผู้ประเมินและผู้ได้รับการประเมินศึกษาทบทวนรายการสมรรถภาพและเกณฑ์การประเมินด้วยตนเองให้ถ่องแท้อย่างน้อย 1 ครั้ง แล้วฝึกให้คะแนนประเมินจากการสังเกตการสอนของเพื่อนครูหรือการสอนของตนในช่วงที่เหมาะสมอีก 1 - 2 ครั้ง โดยใช้เวลาศึกษาทบทวนและฝึกให้คะแนนประเมินด้วยตนเอง ในช่วงก่อนประเมินจริงประมาณ 1-2 สัปดาห์

11.4 คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินวางแผนการประเมินและแจ้งกำหนดการประเมินให้ผู้ประเมินและผู้ได้รับการประเมินทราบล่วงหน้าก่อนวันประเมินจริง ประมาณ 2 สัปดาห์ โดยบอกกำหนดเวลาเป็นช่วงกว้าง ๆ เช่น ในช่วงวันที่ 1 - 10 หรือในช่วงสัปดาห์ที่ 1-2 ของเดือน เป็นต้น

11.5 ผู้ประเมินสังเกตการสอนของครูผู้ได้รับการประเมินครั้งละประมาณ 45-50 นาที การให้คะแนนประเมินควรทำภายหลังการสังเกตการสอนได้สิ้นสุดลง โดยบันทึกเหตุการณ์หรือประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเกตการสอนอย่างย่อๆ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาให้คะแนนประเมินด้วย ผู้ประเมินควรสังเกตการสอนซ้ำอีกอย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อให้ผลการประเมินมีความเชื่อถือได้มากขึ้น แล้วนำผลการประเมินทุกครั้งมาพิจารณารวมกันเป็นผลการประเมินครั้งเดียว ซึ่งอาจจะกระทำในลักษณะของการทบทวนคะแนนประเมินที่ให้ไว้ใน การสังเกตการสอนครั้งก่อนว่าจะเปลี่ยนแปลงคะแนนรายการใดอย่างไรบ้างก็ได้

ในการประเมินการสอนให้ผู้ประเมินพิจารณาจากความเหมาะสม และคุณภาพของพฤติกรรมการสอนของครูว่าเป็นไปตามเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างน้อยเพียงใด โดยพยายามพิจารณาพฤติกรรมว่าใกล้เคียงหรือสอดคล้องกับเกณฑ์ใดมากที่สุด สำหรับการกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนของสมรรถภาพการประเมินที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนนั้น ให้พิจารณาจากความถี่น้อยของจำนวนผู้เรียนที่ได้รับการสนองตอบหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ

ในกรณีที่การสอนของครูในช่วงเวลาที่สังเกต ไม่มีความสมบูรณ์พอและผู้ประเมินไม่สามารถให้คะแนนประเมินในรายการสมรรถภาพใด ก็ให้ วันการประเมินในรายการนั้นไว้ แล้วสังเกตทบทวนซ้ำเพื่อให้คะแนนประเมินในการสอนครั้งต่อไป หรือผู้ประเมินไม่สามารถให้คะแนนประเมินจากการสังเกตการสอนของครูเพียงแหล่งเดียว ผู้ประเมินก็อาจซักถามครู หรือผู้เรียน หรือตรวจสอบเอกสารการสอนประกอบการให้คะแนนประเมินเพิ่มเติมได้

12. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การคำนวณหาค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการประเมิน การสอนที่ได้จากผู้ประเมินทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครูผู้สอนและครูผู้ประเมินตนเอง ดังนี้ (1) คำนวณค่าเฉลี่ยของผลการประเมินเป็นรายสมรรถภาพ (2) คำนวณค่าเฉลี่ยรวมของผลการประเมินในแต่ละมิติของการประเมิน กรณีที่มีการประเมินครูผู้สอนคนใดคนหนึ่งมากกว่า 1 ครั้ง ในช่วงระยะเวลาที่ใกล้เคียงกันหรือมีผู้ประเมินมากกว่า 3 คนก็สามารถนำคะแนนผลการประเมินทุกครั้งมาเฉลี่ยรวมเข้าด้วยกันได้หรือกรณีที่มีการสอนในครั้งนั้นมีลักษณะเนื้อหาไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการสอนตามรายการประเมิน เช่น การจัดกิจกรรมกลุ่ม ก็ให้ตัดรายการประเมินนั้นออกไป โดยไม่ต้องนำมารวมในการคำนวณหาค่าเฉลี่ยของการประเมินคราวนั้น

13. การแปลผล

การแปลผล ได้แก่ การนำคะแนนผลการประเมินมาแปลความหมายดังนี้

- 13.1 คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายความว่า มีระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่ปฏิบัติน้อยมาก
- 13.2 คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายความว่า มีระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่ปฏิบัติค่อนข้างน้อย
- 13.3 คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่ปฏิบัติปานกลาง
- 13.4 คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายความว่า มีระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่ปฏิบัติค่อนข้างสูง
- 13.5 คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายความว่า มีระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่ปฏิบัติสูงมาก

14. การสรุปผล

การสรุปผล ได้แก่ การกำหนดเงื่อนไขสำหรับการประเมินและการพิจารณาผลการประเมิน เพื่อประกอบการตัดสินใจคุณภาพการสอนของครู ซึ่งมีข้อกำหนดในการปฏิบัติ ดังนี้

- 14.1 การประเมินการสอนในคราวนั้น ๆ จะต้องได้รับการประเมินจากกลุ่มผู้ประเมิน

ครบทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครูผู้สอนและครูผู้สอนประเมินตนเอง

14.2 ระดับคะแนนผลการประเมินที่ใช้เป็นเกณฑ์กลางสำหรับตัดสินคุณภาพของการสอนที่สามารถยอมรับได้ คือ ผลการประเมินรายการสมรรถภาพการสอนใด ๆ ควรมีระดับคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.50 และผลการประเมินรวมเฉลี่ยในแต่ละมิติการสอน ควรมีระดับคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.75

14.3 ถ้าระดับคะแนนผลการประเมินการสอนในแต่ละกรณีตามข้อ (14.2) กล่าวคือ ผลการประเมินแต่ละรายการต่ำกว่า 3.50 และผลเฉลี่ยรวมในแต่ละมิติมีค่าต่ำกว่า 3.75 ก็ให้ถือว่ารายการสมรรถภาพและมิติการประเมินนั้น ๆ ยังอยู่ในระดับไม่เป็นที่พอใจ หรืออยู่ในภาวะที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข และถ้าคะแนนเฉลี่ยในกรณีใดกรณีหนึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ขณะที่อีกกรณีหนึ่งมีคะแนนผ่านเกณฑ์ก็ให้ถือว่าจะต้องปรับปรุงและประเมินทบทวนในกรณีที่คะแนนยังไม่ผ่านเกณฑ์นั้นๆ

15. การนำเสนอผล

การนำเสนอผล ได้แก่ การเสนอผลการประเมินโดยเลขานุการของคณะกรรมการที่รับผิดชอบการประเมินให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ได้รับการประเมินทราบ เพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการปรับปรุงการสอนของครู ขณะเดียวกันก็ให้ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการที่รับผิดชอบการประเมินการสอนในโรงเรียนร่วมกันพิจารณาชี้แนะและหาแนวทางสนับสนุนให้ครูผู้ที่ยังไม่ผ่านการประเมินได้ปรับปรุงคุณภาพการสอนให้สูงขึ้น แล้วดำเนินการวางแผนเพื่อประเมินทบทวนซ้ำอีกครั้ง ภายหลังการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งควรทำหลังการประเมินครั้งแรกประมาณ 6-8 สัปดาห์ ส่วนผู้ที่ผ่านการประเมินในครั้งแรกก็ควรได้รับการวางแผนเพื่อประเมินในครั้งต่อไปอีกด้วย

16. ภาคผนวก

ภาคผนวก ประกอบด้วย

- 16.1 บทความเกี่ยวกับความสำคัญของการประเมินการสอน เรื่อง " ท่านเคยคิดอย่างนี้บ้างไหม " (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข)
- 16.2 กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข)
- 16.3 แบบประเมินการสอน (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข)
- 16.4 เกณฑ์การประเมินการสอน

ในส่วนที่เป็นข้อคิดเห็น เสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมตามกรอบแนวคิดของรูปแบบ การประเมินการสอน กลุ่มผู้ทดลองใช้ทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครูผู้สอน และกลุ่มครูผู้ประเมินตนเอง ได้ให้ข้อคิดเห็น เสนอแนะเพิ่มเติมในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. ควรจัดให้มีการประเมินการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือปีการศึกษาละ 2 - 3 ครั้ง หรือมากกว่านี้ตามที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเหมาะสม
2. ควรให้ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินการสอนได้มีโอกาสทำความเข้าใจและฝึกใช้แบบประเมิน การสอนมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้ประเมินคุ้นเคยและสามารถใช้แบบประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินการสอนในโรงเรียนไม่ควรกำหนดแผนการ ประเมินการสอนที่บอกวัน เวลาการประเมินที่ชัดเจนแน่นอนควรบอกไว้เป็นช่วงกว้าง ๆ เนื่องจาก ผู้ได้รับการประเมินจะเตรียมตัวและตั้งใจสอนเฉพาะในช่วงที่มีการประเมินเท่านั้น ทำให้ได้ข้อมูล ทางด้านการสอนที่ไม่ตรงตามสภาพความเป็นจริง
4. ถ้าผู้ประเมินต้องการสังเกตการสอนของครูคนใดคนหนึ่งซ้ำหรือเพิ่มเติมในรอบ ที่สองหรือมากกว่านั้นเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่เชื่อถือได้ก็ควรจะทำได้ โดยการสังเกตการ สอนของครูคนนั้นในกลุ่มประสบการณ์เดิม แล้วนำผลจากการสังเกตการสอนทั้งหมดมาพิจารณาให้ คณะประเมินรวมเข้าด้วยกัน
5. เพื่อนครูผู้ทำหน้าที่ประเมินและผู้ได้รับการประเมินการสอนควรเป็นผู้ที่ไม่มีอคติ ต่อกัน และขณะเดียวกันควรเป็นผู้ที่มีความจริงใจในการปฏิบัติงานด้านการสอนจึงจะช่วยให้การ ประเมินการสอนประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น
6. การแจ้งผลการประเมินให้ครูผู้เกี่ยวข้องทราบ ควรกระทำในลักษณะดังนี้คือ
  - 6.1 กรณีที่เป็นผลการประเมินในด้านดี ควรแจ้งให้ที่ประชุมครูทราบพร้อม ๆ กันโดยระบุตัวบุคคลด้วยก็ได้ ส่วนผลการประเมินที่เป็นข้อบกพร่องอาจรายงานผลให้ครูทราบใน ลักษณะภาพรวม ไม่ใช่เฉพาะตัวบุคคล หรือ
  - 6.2 กรณีที่ไม่ต้องการให้บุคคลอื่นนอกเหนือจากผู้ได้รับการประเมินร่วมรับรู้ผล การประเมินทั้งในด้านดีและข้อบกพร่องก็อาจรายงานเฉพาะให้บุคคลดังกล่าวเท่านั้นได้ทราบผล การประเมินเป็นการส่วนตัว
7. การปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูในส่วนที่ยังบกพร่องให้ดีขึ้นเพื่อรอรับการ ประเมินทบทวนอีกครั้งหนึ่งนั้น คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินและผู้บริหารโรงเรียนอาจร่วม กันวางแผนทางเพื่อช่วยปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมการสอนส่วนที่ยังบกพร่องของครูให้มีประสิทธิภาพ

ซึ่งปรากฏแนวทางในการปรับปรุงงานการสอนของครูสรุปได้ดังนี้

7.1 โรงเรียนจัดแหล่งหรือศูนย์สื่อการสอนไว้พร้อมเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

7.2 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดทำสื่อ การใช้สื่อและการจัดการเรียนการสอนขึ้นในโรงเรียน โดยเชิญวิทยากรผู้มีประสบการณ์จากภายนอกมาให้ความรู้ในการประชุม

7.3 จัดให้ครูได้มีโอกาสดูการสาธิตการสอน และตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนจากผู้มีประสบการณ์ และผู้ประสบผลสำเร็จทางด้านการสอนในสถานภาพจริง หรือตามในโอกาสที่เหมาะสม

7.4 ให้ครูได้ศึกษาตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนพร้อมทั้งคำชี้แนะจาก วิทยโอเพนในโอกาสที่เหมาะสม

7.5 จัดให้เพื่อนครูโดยเฉพาะเพื่อนที่มีความสนิทสนมกัน ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยกันให้คำชี้แนะซึ่งกันและกันในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

7.6 จัดให้มีการนิเทศภายใน โดยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าสาขาหรือครูวิชาการในโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนด้านนิเทศ

7.7 จัดส่งครูเข้ารับการอบรมตามโครงการที่หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องจัดขึ้น

7.8 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะ เพื่อนช่วยสอน หรือการสอนเป็นคณะ

7.9 จัดทำจุลสารหรือบทความเผยแพร่ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับการสอน การจัดทำสื่อและการใช้สื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อันผู้เรียนในด้านต่าง ๆ โดยโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน หรือหน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดประเด็นของการอภิปรายผลรวม 5 เรื่อง คือ (1) กรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมินการสอน (2) สมรรถภาพการประเมิน และเกณฑ์การประเมินการสอน (3) คุณภาพของแบบประเมินการสอน (4) การเปรียบเทียบผลการประเมินระหว่างกลุ่มผู้ประเมิน (5) ผลและความเหมาะสมของการดำเนินกิจกรรมการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ (6) ประโยชน์และการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้ ซึ่งมีรายละเอียดของการอภิปรายดังนี้

1. ด้านกรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมินการสอนตามผลการพิจารณา ด้านความเหมาะสม ความชัดเจนของผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่า กรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบ การประเมินการสอนที่มีคะแนนมาตรฐานด้านความเหมาะสม และความชัดเจนมากเป็นอันดับแรก คือ การแนะนำรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินตามเอกสารคู่มือการประเมินการสอนและ การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน และเมื่อนำรูปแบบการประเมิน การสอนมาทดลองใช้ในรอบแรกแล้วปรากฏว่า กรอบแนวคิดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมมากเป็นอันดับ แรก คือ กิจกรรมในขั้นนำได้แก่การเสนอแนวความคิดทางด้านการประเมินให้ผู้บริหารโรงเรียน รับรู้และมองเห็นความสำคัญของการประเมิน การชี้แจงรายละเอียดของรูปแบบการประเมินให้ ผู้บริหารและครูผู้เกี่ยวข้องทราบ และการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน ส่วนกรอบแนวคิดและกิจกรรมที่มีความชัดเจนความเป็น ไป ได้มากเป็นอันดับแรกคือ กิจกรรมขั้นนำ ไปใช้ที่ประกอบด้วยการกำหนดแผนการประเมิน การแจ้งแผนการประเมินให้ครูผู้เกี่ยวข้องทราบ การดำเนินการประเมินและการสังเกตการสอนทบทวนซ้ำเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่เชื่อถือได้มาก ขึ้น จากนั้นเมื่อนำรูปแบบการประเมินการสอนมาทดลองใช้ในรอบที่สองแล้วได้ผลปรากฏว่า กรอบ แนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมินที่มีความเหมาะสม ความชัดเจนและความเป็น ไป ได้มาก เป็นอันดับแรกคือ กิจกรรมในขั้นปรับปรุงและประเมินทบทวนซ้ำซึ่งประกอบด้วย คณะทำงานและผู้ บริหารโรงเรียนวางแผนเพื่อปรับปรุงการสอนของครู และคณะทำงานวางแผนเพื่อประเมินการสอน ทบทวนซ้ำในระยะต่อไป

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในส่วนที่เป็นกรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมิน การสอนแล้วเห็นว่ารูปแบบการประเมินการสอนที่ประกอบด้วยกรอบแนวคิดและกิจกรรมทั้ง 5 ขั้นตอน คือขั้นนำ ขั้นเตรียมการ ขั้นนำไปใช้ ขั้นสรุปผล ขั้นปรับปรุงและประเมินทบทวนซ้ำนั้น เป็นรูปแบบ การประเมินการสอนที่มีความเหมาะสมมากพอควร อีกทั้งมีความชัดเจน และความ เป็น ไป ได้ของ กรอบแนวคิดกิจกรรมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งถ้าพิจารณาในแง่ของกระบวนการเชิงระบบแล้ว รูปแบบการประเมินการสอนก็จะมีคุณสมบัติสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวด้วย กล่าวคือมีกิจกรรมส่วนที่ เป็นตัวป้อน กระบวนการ ผลผลิตและการให้ข้อมูลป้อนกลับดังที่สังด์ อูทราธัมภ์ (2529:7) ได้ กล่าวไว้ว่าการทำงานอย่างมีระบบเป็นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะว่าองค์ประกอบของ ระบบจะมีความเกี่ยวข้องอย่างมีระบบการดำเนินงานจะเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว อีกทั้ง งานจะสำเร็จตามเป้าหมายและได้ผลเต็มที่ สำหรับกิจกรรมในรูปแบบการประเมินการสอนที่มี

ความเหมาะสม ความชัดเจนและความเห็น ไปได้มากเป็นอันดับแรกตามที่ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนพิจารณาให้ความเห็นในการตรวจสอบความตรงและทดลองใช้ทั้ง 2 รอบนั้น ได้แก่ กรอบแนวคิดและกิจกรรมในขั้นนำที่ประกอบด้วย การเสนอแนวความคิดทางด้านการประเมินการสอนให้ผู้บริหารโรงเรียนรับรู้และมองเห็นความสำคัญ การแนะนำรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินตามเอกสารคู่มือการประเมินให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้เกี่ยวข้องทราบ การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน และกรอบแนวคิดและกิจกรรมขั้นนำไปใช้ที่ประกอบด้วย การกำหนดแผนการประเมินการสอน การแจ้งแผนการประเมินให้ครูผู้เกี่ยวข้องทราบ การดำเนินการประเมินและสังเกตการสอนทบทวน และกิจกรรมในขั้นปรับปรุงและประเมินทบทวนซ้ำ ประกอบด้วย ครูนำผลการประเมินการสอนไปปรับปรุงการสอนของตน คณะทำงานและผู้บริหารโรงเรียนร่วมกันวางแนวทางเพื่อปรับปรุงการสอนของครู และคณะทำงานวางแผนเพื่อประเมินการสอนของครูทบทวนซ้ำในระยะต่อไป ถึงแม้ว่าค่ามัธยฐานด้านความเหมาะสม ความชัดเจนและความเห็น ไปได้ของกรอบแนวคิดและกิจกรรมในรูปแบบการประเมินจะไม่แตกต่างกันมากนัก แต่กิจกรรมที่ให้ค่ามัธยฐานในด้านดังกล่าวสูงเป็นอันดับแรกนั้น เห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ง่ายต่อการปฏิบัติ และมีความสำคัญในตัวเองมากกล่าวคือ การเสนอแนวความคิด และประโยชน์ความสำคัญของการประเมินการสอนให้ผู้บริหารโรงเรียนรับรู้ในความสำคัญและยอมรับ เรื่องการประเมินการสอนรวมทั้งให้ครูผู้เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนรับรู้ในเรื่องนี้ด้วยนั้น ถ้ามองในแง่ของการเผยแพร่นวัตกรรมแล้ว ผู้วิจัยหรือผู้นำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้เปรียบเสมือนเป็นผู้เผยแพร่นวัตกรรม ซึ่งจะต้องมีวิธีการทำให้ผู้ใช้นวัตกรรมหรือผู้บริหารและครูในโรงเรียนตกลงใจยอมรับ ดังที่ โรเจอร์และสเวนนิ่ง (อ้างถึงใน สำลี ทองชิว 2526:57) กล่าวว่า บทบาทสำคัญของผู้เผยแพร่วัตกรรมประการหนึ่ง คือ การสร้างความต้องการในการเปลี่ยนแปลงโดยพยายามทำให้ผู้ใช้มองเห็นปัญหาในสังคมของตนและรับรู้ถึงความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหานั้น ๆ และ สำลี ทองชิว (2526:48) ได้สรุปไว้ว่าผู้นำความคิดในสังคมให้การยอมรับในแนวคิดหรือนวัตกรรมใด ๆ แล้วก็จะทำให้การเผยแพร่วัตกรรมในสังคมนั้นเป็นไปได้ง่ายขึ้น เช่นเดียวกับทิมเมอร์สและไรเมอร์ (อ้างถึงใน สำลี ทองชิว 2526:105) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลในกลุ่มผู้ที่จะต้องใช้นวัตกรรมจะยอมรับและมีความพึงพอใจในการใช้ได้ดีขึ้นเมื่อมีส่วนรับรู้และมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเพื่อยอมรับนวัตกรรมนั้นด้วย สำหรับกรอบแนวคิดด้านการกำหนดให้ผู้ประเมินการสอนประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนเพื่อนครูผู้สอน และผู้ได้รับการประเมินทำการประเมินตนเองนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของบุคคลหลายท่านเป็นต้นว่า อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย โอไฮโอสเตท มีความเห็นว่า

การประเมินผู้สอนในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการประเมินโดยผู้บริหารมาก แต่ก็ต้องการให้ความสำคัญกับการประเมินด้วยตนเอง การประเมินของเพื่อนร่วมงาน การประเมินจากเอกสารประกอบการสอนเท่า ๆ กัน (สุมิล ว่องวานิช 2531: 46 - 47) อีกทั้ง บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ (2526:12) ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2524 : 107 - 109) สมหวัง นิธิยานุวัฒน์ (2524 : 80) ไพบูรย์ สีนลารัตน์ (2524 : 96 - 99) ฮาร์ริส (Harris 1986 : 102) เบิร์น (Burns 1977 : 1620) และ เล็มเล็ช (Lemlech 1976: 262) ก็มีความเห็นว่าผู้ประเมินการสอนในระดับอุดมศึกษาหรือผู้ประเมินการสอนของครูทุกๆ ไปควรประกอบด้วย (1) อาจารย์ผู้สอนประเมินตนเอง (2) ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาหรือผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ (3) เพื่อนอาจารย์ และ (4) นักศึกษา และในระดับประถมศึกษาคงไม่เหมาะที่จะให้ผู้เรียนทำหน้าที่ประเมินครูผู้สอนได้ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนยังเป็นบุคคลที่ไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอสำหรับทำการประเมินที่เชื่อถือได้ ดังนั้นการประเมินการสอนของครูในระดับที่ประกอบด้วยผู้ทำหน้าที่ประเมิน 3 กลุ่ม ก็น่าจะเป็นการเพียงพอและเหมาะสมดีแล้ว ในด้านการเตรียมตัวของผู้ทำหน้าที่ประเมินโดยมีการฝึกใช้แบบประเมิน และศึกษาทำความเข้าใจสมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมินอย่างถ่องแท้ขึ้น ได้มีผู้ให้ความเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัยดังนี้ การฝึกผู้สังเกตใช้เครื่องมือประเมินเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยทำให้คุ้นเคยกับระบบและมีทักษะในการสังเกตซึ่งเป็นวิธีช่วยลดความไม่คงเส้นคงวาของการตัดสิน และเสริมสร้างให้มีความเที่ยงในการสังเกตมากขึ้น (Evertson and Holley 1983 : 96) และ ฮาร์ริส (Harris 1986 : 129) ได้กล่าวไว้ว่า ในการสังเกตการสอนนั้นทั้งครูและผู้สังเกตควรได้รับการฝึกให้ตระหนักและใส่ใจในเครื่องมือ เกณฑ์การให้คะแนนกระบวนการ และเทคนิคการใช้แบบสังเกตให้มาก นอกจากนี้ ไรอันส์ (Ryans 1964 : 75) ก็ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนเพื่อให้เกิดการยอมรับในการประเมินและเชื่อถือได้มากขึ้นสามารถกระทำได้โดย ทำให้ผู้สังเกตรู้จักคุ้นเคยกับพฤติกรรมที่จะประเมินและสถานการณ์ที่มีพฤติกรรมดังกล่าวปรากฏขึ้นบ่อย ๆ ครั้ง ให้ผู้สังเกตตั้งใจจดจ่อในพฤติกรรมที่สังเกตระมัดระวังและหลีกเลี่ยงความมีอคติในการสังเกต และจำลองสถานการณ์เพื่อฝึกสังเกตและฝึกการประเมิน อีกทั้งจากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินตนเองของ เออร์ไวน์ (Irvine 1983 : 26) ก็พบว่า ข้อจำกัดในด้านความถูกต้องแม่นยำในทักษะการประเมินของครูบางประการ คือ ครูไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือฝึกปฏิบัติในด้านการประเมินพฤติกรรมในชั้นเรียนมาก่อน ครูมีข้อจำกัดในการเข้าสังเกตชั้นเรียนเพียงครั้งหรือสองครั้งเท่านั้น และครูไม่มีโอกาสทำความเข้าใจในเกณฑ์ที่เขาจะได้รับการประเมิน

ในด้าน การปรับปรุงตนเองของครู ภายหลังจากที่ได้รับรู้ข้อบกพร่องจากผลการประเมินการสอนแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า ครูผู้ได้รับการประเมินทั้งผู้ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับที่น่าพอใจและยังมีส่วนที่จะต้องปรับปรุงพฤติกรรมการสอนให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจนั้น เป็นผู้ที่มีความสำนึกและมีความต้องการที่จะปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับที่ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2529 : 1) ได้กล่าวถึงหลักการในการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ศึกษาระดับชั้นไว้ว่า ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการปรับปรุงสมรรถภาพของตนเองและสามารถศึกษาอบรมด้วยตนเองได้ และ คาร์รอล (Carroll 1983:184) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การประเมินตนเองของครูเป็นวิธีการที่สามารถทำให้เกิดความร่วมมือในการปรับปรุงการสอนของครูได้มาก นอกจากนี้การประเมินตนเองของครูจะอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎีความไม่คล้องจองทางปัญญา (Theory of Cognitive Dissonance) ซึ่งเชื่อว่าแบบแผนการกระทำของบุคคลจะสะท้อนความต้องการที่จะนำการรับรู้ในพฤติกรรมของตนตามที่เป็นอยู่มาทำให้เกิดความทัดเทียมกับภาวะการรับรู้พฤติกรรมในอนาคต ดังนั้นกระบวนการดังกล่าวจึงเป็นกระบวนการภายในสำหรับให้แต่ละบุคคลได้พิจารณาข้อบกพร่องในกระบวนการสอนและพัฒนาตนเองอย่างจริงจัง อีกทั้ง ฮาร์ทแมน แอนเดอร์สัน คอมส์ และโรเจอร์ส (Hartman, Anderson, Combs and Rogers, quoted in Irvine 1983:25) ได้สรุปความสำคัญของการประเมินพฤติกรรมตนเองไว้ประการหนึ่งคือ เป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลด้วยการเปลี่ยนแปลงการรับรู้พฤติกรรมของตัวเอง ซึ่งการประเมินการสอนของครูในครั้งนี้ ได้มีการประเมินตนเองดำเนินการควบคู่ไปพร้อมด้วย ดังนั้นจึงเชื่อได้ว่าการนำผลการประเมิน ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการสอนของตน จะมีความเป็นไปได้สูง โดยมีคณะทำงานและผู้บริหารโรงเรียนร่วมมือกันวางแนวทางที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย สำหรับกรอบแนวคิดและกิจกรรมด้านอื่น ๆ ได้มีผู้ให้ข้อคิดเห็นสนับสนุนคือ

(1) การบันทึกข้อมูล โดยใช้ระบบการประมาณค่า (Rating System) มักจะให้ผู้สังเกตประมาณค่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงสุดท้ายของการสังเกต ซึ่งบางครั้งใช้การประเมินความถี่หรือความเข้มของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และเพื่อให้เกิดความมั่นใจในด้านความเที่ยงของเครื่องมือจึงควรมีจำนวนครั้งของการสังเกตที่พอเพียง มีจำนวนผู้สังเกตที่พอเหมาะและได้รับการฝึกเป็นอย่างดี (Evertson and Holley 1983 : 105)

(2) การจัดช่วงระยะเวลาของการวางแผนการประเมิน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม

(3) การกำหนดเวลาการสังเกตควรทำด้วยความระมัดระวัง เพื่อให้มั่นใจว่าบันทึกเหตุการณ์ที่สำคัญได้ครบถ้วน

(4) ควรให้ความสำคัญในการบันทึกเฉพาะเหตุการณ์ที่สังเกตได้เท่านั้น โดยการบันทึกย่อหรือทำหมายเหตุประกอบการสังเกต (Harris 1986 : 130)

(5) จำนวนผู้ประเมินที่เหมาะสมกับการประเมินโดยเพื่อนครูด้วยแบบมาตราส่วนประมาณค่าควรมีประมาณ 3 - 4 คน (French-Lazovik 1983 : 84)

2. ด้านสมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมินการสอนสมรรถภาพการประเมินที่มีความเหมาะสมมาก ๆ นั้น ส่วนใหญ่เป็นสมรรถภาพที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนค่อนข้างมาก และ สมรรถภาพที่มีเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมชัดเจนมากนั้น ส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ของสมรรถภาพที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ได้รับการประเมินหรือสมรรถภาพด้านบุคลิกภาพ และความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาอาจเป็นเพราะว่าเป็นสมรรถภาพที่ใกล้ตัว จึงสามารถสังเกตและประเมินได้ง่าย สำหรับสมรรถภาพการประเมินที่มีความเหมาะสมและเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนมาก ๆ นั้น ได้มีผู้ให้แนวคิดที่สอดคล้องกันไว้ดังนี้คือ ปีเตอร์ (อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี 2529:1) ได้กล่าวไว้ว่า การสอนของครูจะ ได้ผลดีเพียงใดขึ้นอยู่กับทักษะในการสอน ความเข้าใจในระบบการเรียนการสอน ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้จิตวิทยาการเรียนการสอน และความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง มอร์ช วิลเดอร์ และบาร์ (Morsh, Wilder and Barr, quoted in Mitzel 1960:1483-1484) ได้สรุปเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของครูจะประกอบด้วย (1) เกณฑ์ด้านผลผลิต (product criteria) (2) เกณฑ์ด้านกระบวนการ (process criteria) และ (3) เกณฑ์เบื้องต้น (presage criteria) ซึ่งเกณฑ์ด้านผลผลิต ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ เกณฑ์ด้านกระบวนการ ได้แก่ พฤติกรรมของครูและผู้เรียนที่เชื่อว่ามีคุณค่าตามแนวทางที่ถูกต้อง สภาพบรรยากาศในห้องเรียน สถานการณ์ในการเรียนการสอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน การกำกับผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย บรรยากาศของการผ่อนคลายของผู้เรียน การเรียนการสอนรายบุคคลตามระดับความสามารถ และเกณฑ์เบื้องต้น ได้แก่ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของครู การฝึกอบรม ความรู้และสัมฤทธิ์ผลของครู อีกทั้งจากการศึกษาของ ฮาร์ท (Hart, quoted in Medley 1982:1895) ยังพบว่าคุณลักษณะของครูที่มักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเห็นว่าชอบมากที่สุดมี 6 รายการ ได้แก่ (1) เป็นผู้มีทักษะการสอน (2) มีความสนุกสนาน รื่นเริง น่าคบ

และไม่นำเกรงกลัว (3) มีความเป็นมิตรที่ดี (4) มีความสนใจ และเข้าใจในตัวผู้เรียน (5) ไม่แบ่งแยกผู้เรียน (6) มีความยุติธรรมในการให้คะแนน นอกจากนี้ สุ่มน อมรวิวัฒน์ และ สมพงษ์ จิตระดับ (2531:71-72) และสรุปไว้ว่าพฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษาที่หลักสูตรต้องการได้แก่ (1) ศึกษาหลักสูตรและเอกสารหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ (2) เตรียมการสอนอย่างดีทุกครั้งก่อนสอน (3) จัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (4) ใช้สื่อการสอนอย่างเหมาะสมและประเมินผลทุกชั้นตอน (5) ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมโดยตลอด (6) ครูจัดการเรียนการสอนให้มักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

3. ด้านคุณภาพของแบบประเมินการสอน จากการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ในรอบแรก และรอบที่สองปรากฏผลการเปรียบเทียบผลการประเมินการสอนระหว่างกลุ่มครูดีเด่นกับกลุ่มครูผู้สอนธรรมดา ดังนี้ ในการประเมินการสอนรอบแรก มีสมรรถภาพที่ให้การประเมินแตกต่างกัน จำนวน 42 สมรรถภาพ เป็นสมรรถภาพที่ให้ผลแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .01 จำนวน 36 สมรรถภาพ และให้ผลแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 จำนวน 6 สมรรถภาพ อีก 3 สมรรถภาพให้ผลการประเมินไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบจากการประเมินที่เป็นค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละมิติการประเมินแล้ว จะให้ผลการประเมินแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .01 ทุกมิติการประเมิน และเมื่อผู้วิจัยนำผลการประเมินการสอนในรอบที่สองมาเปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มครูดีเด่นกับครูผู้สอนธรรมดาในแต่ละสมรรถภาพการประเมิน ผลปรากฏว่า ผลการประเมินมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .01 จำนวน 33 สมรรถภาพ และให้ผลแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 จำนวน 3 สมรรถภาพ และเมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินที่เป็นค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละมิติการประเมินก็ให้ผลที่แตกต่างกันในทุกมิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 สำหรับสมรรถภาพการประเมินที่ให้ผลแตกต่างกันและเป็นสมรรถภาพที่สำคัญได้แก่ครูมีทักษะในการสอนเป็นอย่างดี ครูเลือกใช้กลวิธีการสอนที่เหมาะสม ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสแข่งขันกับตัวเองและเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายความรู้ความสามารถของผู้เรียนครูมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สอนและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ ครูสามารถใช้คำถามกับผู้เรียนอย่างเหมาะสม ครูมีความเฉลียวฉลาด และมีไหวพริบในการแก้ปัญหาที่ดี ครูรู้จักและมีความเข้าใจในผู้เรียนเป็นอย่างดี ครูดำเนินการสอนได้ครบทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและพอเหมาะกับเวลา ส่วนผลการประเมินค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละมิติการประเมินที่ให้ผลแตกต่างกันและมีความสำคัญมากกว่าทุกมิติคือ มิติการประเมินด้านการใช้กลวิธีการสอนทักษะการสอนและสื่อวัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคลิกภาพและ

ความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชา ผู้วิจัยเห็นว่าสมรรถภาพการประเมินที่กล่าวถึงข้างต้นนั้น นับเป็นสมรรถภาพการประเมินที่มีอำนาจในการบ่งชี้ประสิทธิภาพของครูก่อนข้างสูง เพราะเป็นดัชนีที่สามารถจำแนกกลุ่มครูที่มีประสิทธิภาพในการสอน ออกจากกลุ่มครูผู้สอนธรรมดาได้อย่างชัดเจน ซึ่งมีผู้ให้ความคิดเห็นและมีผลการวิจัยสอดคล้องดังนี้ พวงแก้ว ปุณยกนก และนพรัตน์ ทิษยากร (2526:38) ได้วิเคราะห์ตัวประกอบในการวิจัยการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นตัวประกอบที่ทำนายคุณภาพการสอนได้ดีที่สุดตัวหนึ่ง คือ ตัวประกอบด้านวิธีการสอน ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การเตรียมการสอน วิธีการสอนที่ทำให้เกิดความเข้าใจการสอนเนื้อหาได้ครบถ้วน การวัดผลที่ดี การใช้เสียงและท่าทางที่ในการพูด จากการสำรวจความเห็นของอาจารย์และผู้บริหารในมหาวิทยาลัยมหิดล เกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพการสอน ปรากฏว่าประสิทธิภาพการสอนที่ควรประเมินนั้น ได้แก่ความรู้ความสามารถด้านวิชาการของผู้สอน ความถูกต้องของเนื้อหาวิชาที่สอนคุณภาพของเอกสารที่ใช้สอน เป็นต้น (บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ 2526:27) อีกทั้งมาร์ติน วูด และสตีเวนส์ (Martin, Wood and Stevens 1988:93 - 94) ได้เห็นว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการสอนของครูในชั้นเรียนนั้น ได้แก่ การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการง่าย ๆ การจัดการชั้นเรียน การตัดสินใจเลือกกิจกรรม การเรียนการสอนที่เหมาะสม ซึ่งครูต้องรู้จักผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ดีพอรวมทั้งสามารถใช้เทคนิคการสอน และวัสดุสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน ตลอดจนเลือกสิ่งที่จะสอนและวิธีสอนได้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และผู้เรียนเป็นอย่างดี นอกจากนี้ อีริคสัน และอีริคสัน, บิดเดิล, ฮามา เช็คและปีเตอร์ (Erickson and Erickson 1980:58, Biddle 1964:7, Hamacheck 1975 : 35 and Peter, quoted in Nelli 1981:39) ได้กล่าวถึงตัวแปร และลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนไว้ว่า ควรประกอบด้วย (1) การให้คำชี้แนะเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ (2) การให้ตัวอย่างเพื่ออธิบายเนื้อหาให้กระจ่าง (3) การใช้คำถามเพื่อกระตุ้นและชี้นำความคิด (4) การกำหนดความหลากหลายในด้านวัสดุสื่อ และวิธีการสอน (5) การสื่อสารที่ดีและเอาใจใส่ในตัวผู้เรียน (6) การทดสอบและให้ข้อมูลป้อนกลับที่ดี (7) ทักษะแรงจูงใจ นิสัยและความรู้ของครู (8) เป็นผู้มีอารมณ์ดี มีความยุติธรรม (9) สามารถพัฒนาการสอนให้เป็นทักษะของตนเอง (10) มีทักษะการใช้คำถามและมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ดี และสโตโดลสกี (Stodolsky 1984:12) ก็เห็นว่าขอบข่ายของการประเมินการสอนจะมุ่งพิจารณาในด้าน ทักษะการสอน บุคคลิกภาพ การเตรียม และการวางแผนการสอน เทคนิคการสอน ความรู้ด้านเนื้อหาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ปฏิกริยาตอบสนองของผู้เรียน การสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคลและการสื่อสาร

อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประเด็นสมรรถภาพการสอนเหล่านี้จะสอดคล้องกับรายการสมรรถภาพการประเมินที่มีประสิทธิภาพตามผลการวิจัยในครั้งนี้อย่าง

4. ด้านการเปรียบเทียบผลการประเมินระหว่างกลุ่มผู้ประเมินซึ่งปรากฏผลการเปรียบเทียบในแต่ละมิติการประเมินดังนี้ การเปรียบเทียบผลการประเมินระหว่างผู้ประเมินกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนเพื่อนครูผู้สอนและกลุ่มผู้ประเมินตนเอง ในการทดลองใช้รอบแรกไม่ปรากฏความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้ประเมินในแต่ละมิติของการประเมิน ส่วนในรอบที่สองปรากฏความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มผู้ประเมินตนเอง เฉพาะการประเมินด้านบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชานั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูด้วยกลุ่มผู้ประเมินที่แตกต่างกัน โดยใช้เกณฑ์ลักษณะเดียวกันน่าจะให้ผลการประเมินที่ประเมินด้วยผู้ประเมินแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกันหรือได้ผลการประเมินใกล้เคียงกัน แต่ปรากฏว่าผลการประเมินในรอบที่สองที่ประเมินโดยกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มครูผู้ประเมินตนเองมีความแตกต่างกันในมิติบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชา ผลปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประเมินเป็นผู้ที่รู้จักตัวเองมากกว่าคนอื่น ซึ่งผลการประเมินอาจจะออกมาสูงหรือต่ำก็ได้ ดังนั้นจึงมีโอกาสเป็นไปได้ที่จะทำให้ผลการประเมินการสอน ที่ประเมินด้วยกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และการประเมินตนเองมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะการประเมินในด้านบุคลิกภาพ และความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชา ดังที่ได้มีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้กล่าวคือ มิทเชล (Mitzel 1960:1490) ได้กล่าวว่า ความสามารถในการทำนายประสิทธิภาพของครูจะแปรตามลักษณะทางวัฒนธรรม ค่านิยม และระดับความคล้ายคลึงกันของกลุ่มตัวอย่างหรือ เบอร์น (Burns 1977:1620) ก็ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินครูผู้สอนด้วยเพื่อนครู และการประเมินตนเองเป็นวิธีการประเมินที่ให้ความจริงได้มากกว่า เพราะเพื่อนครูผู้สอนมีความรู้ และประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกัน จึงสามารถตัดสินผลได้ตรงตามความเป็นจริงได้มากเช่นเดียวกับ ไพอูร์ย์ สีนลาร์ตัน (2524:96-98) ก็ได้เสนอแนวคิดในการประเมินการสอนไว้ว่าผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการสอนและการปรับปรุงการสอน จึงสามารถมองเห็นความเข้าใจและรู้จักตนเองดีพอในการประเมินตนเองแต่ก็อาจมีบางครั้งที่ทำให้เกิดความลำเอียงขึ้นมาได้ ส่วนเพื่อนร่วมงานจะเป็นผู้ที่มีความเข้าใจงานของเราได้ดี และผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชามักจะไม่ค่อยมีเวลาหรือให้ความสนใจแก่การสอนของครูได้อย่างเต็มที่ และสิทธา มณีแสง (2527:53-57) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของผลการประเมินการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูระหว่างหัวหน้าภาควิชา อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาซึ่งพบว่าผลการประเมินของหัวหน้าภาควิชากับอาจารย์ผู้สอนในด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาด้าน

บุคลิกภาพและจรรยาบรรณ และด้านการประเมินผล ไม่มีความสัมพันธ์กัน ส่วนผลการประเมินด้านวิธีสอน อุปกรณ์และสื่อการสอนมีความสัมพันธ์กันทางลบ

5. ด้านผล และความเหมาะสมของการดำเนินงานกิจกรรมการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ ซึ่งผลปรากฏว่า การทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบแรกนี้มีกิจกรรมที่ให้ผลและมีความเหมาะสมมากคือด้านประโยชน์ที่เกิดขึ้นภายหลังการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้ การปรับปรุงพฤติกรรมการสอนในส่วนที่ยังบกพร่องของครูด้วยตนเองและให้คณะทำงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนวางแผนชี้แนะแนวทางเพื่อปรับปรุงแก้ไข การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน การสังเกตการสอนเพิ่มเติมเมื่อต้องการให้ผลการประเมินเชื่อถือได้มากขึ้นความเหมาะสมของกลุ่มผู้ประเมินที่ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครูผู้สอน และครูผู้ได้รับการประเมินทำการประเมินตนเอง และด้านความพอใจของจำนวนสมรรถภาพ และมิติของการประเมิน ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารของโรงเรียนที่ทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนทุกโรงเรียนให้ความสนใจ และมองเห็นความสำคัญของการประเมินการสอนค่อนข้างมาก อีกทั้งครูผู้สอนส่วนใหญ่ก็ให้ความสำคัญในเรื่องนี้เช่นกัน สังเกตจากการให้ความร่วมมือการแสดงความคิดเห็นและสนทนากันในระหว่างการทดลองใช้รูปแบบการประเมิน ถึงแม้กลุ่มผู้ทดลองใช้บางส่วนจะมีเวลาศึกษาทำความเข้าใจในรายละเอียดรูปแบบการประเมินค่อนข้างน้อย และมีช่วงระยะเวลาของการประเมินหรือการสังเกตการสอนที่ค่อนข้างจำกัด แต่ก็มีกิจกรรมหนึ่งที่กลุ่มผู้ทดลองใช้ได้ให้ความสนใจแสดงความคิดเห็นได้ดีมากก็คือ กิจกรรมเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมินที่ดำเนินการโดยผู้วิจัย สำหรับข้อมูลที่เป็นผลการวิจัยในส่วนนี้ได้มีผู้ให้ข้อคิดเห็นและมีผลการวิจัยสนับสนุนดังนี้ ผู้ประเมินการสอนของครูควรประกอบด้วยผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน ครูผู้สอนประเมินตนเองและผู้บริหารโรงเรียน (Lemlech 1976:262, Dressel 1977:1489, Harris 1986:102) แต่การประเมินโดยผู้เรียนซึ่งยังไม่มีวุฒิเพียงพอและขาดประสบการณ์อาจทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่ตรงตามความเป็นจริง (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ 2524 : 99, Aleamoni 1983:111) หน้าที่และเป้าหมายสำคัญในการประเมินการสอนของครูประการหนึ่ง คือ หน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเอง (personal accountability) ซึ่งครูผู้สอนจะทบทวนการสอนของตนแล้วตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขวิธีการสอนเพื่อให้ส่งผลต่อความเจริญงอกงามของผู้เรียน (Popham 1973:108) พอร์เตอร์ (Porter 1988:2) เห็นว่าการประเมินครูเป็นแนวคิดที่จะสร้างศักยภาพของครูให้มีจุดเด่นมากขึ้น อีกทั้งยังมีเป้าหมายเพื่อประเมินความก้าวหน้าของครู โดยทำการวินิจฉัยและกำหนดจุดมุ่งหมายสำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง และจากผล

การวิจัยของ ฮาร์วี (Harry 1988:717) ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของครูในด้านคุณลักษณะจากการประเมินกับการปรับปรุงการสอนของครู ได้พบว่า ตัวแปรในการประเมินที่ครูนำไปใช้ในจำนวน 12 รายการ ครูเชื่อว่าการประเมินครั้งหลังสุดได้ช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของตนอย่างมีนัยสำคัญ 9 รายการและจากการวิเคราะห์ผลการศึกษาในครั้งนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าการสังเกตครูเป็นวิธีการที่สำคัญในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินครู นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 1 ใน 3 ยังเชื่อว่าการประเมินเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่มีส่วนช่วยปรับปรุงวิธีการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ ฟรานซิส (Francis 1988:429) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินครูและการปรับปรุงการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาบนพื้นฐานที่ว่า ครูสามารถใช้การประเมินเป็นวิธีการเพื่อปรับปรุงการสอนโดยให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ใช้กระบวนการประเมินผลปรากฏว่า ครูเชื่อถือในการแนะนำซึ่งกันและกันเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานสอนมากกว่าการแนะนำจากนักประเมินและครูสนับสนุนให้มีระบบการประเมินโดยเพื่อนร่วมงานและการประเมินด้วยตนเองเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการสอน อีกทั้งในการประเมินควรมีการตรวจสอบข้อมูลด้านอื่นนอกเหนือจากการสังเกตด้วย การวิจัยยังได้เสนอแนะไว้อีกว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนจะต้องทำงานร่วมกัน เพื่อจัดอุปสรรคและทำให้การประเมินมีความหมายต่อการปรับปรุงการสอนของครู ส่วนการสังเกตการสอนของครูในระดับประถมศึกษาประกอบการประเมินการสอนนั้น อาจสังเกตการสอนมากกว่า 1 ครั้ง ๆ ละ ประมาณ 30 นาที โดยมีกรอบเค้าโครงการสังเกตที่ชัดเจนสามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง (Stodolsky 1984:12) นอกจากนี้สิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การสังเกตการสอนประสบผลสำเร็จประการหนึ่ง คือ การสังเกตการสอนควรสังเกตตลอดระยะเวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง และเพื่อให้เกิดความมั่นใจในด้านความเที่ยงของเครื่องมือ จึงควรมีจำนวนครั้งของการสังเกต และจำนวนผู้สังเกตที่เพียงพอ อีกทั้งมีจำนวนตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่ใช้ประเมินอย่างพอเหมาะด้วย (Evertson and Holley 1983:105)

6. ประโยชน์และการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้ เมื่อพิจารณาจากผลการนำรูปแบบการประเมินไปทดลองใช้ได้พบว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการประเมิน มีความพร้อมที่จะนำรูปแบบไปใช้ และเห็นว่าจะเสริมสร้างประโยชน์ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครูเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหลาย ๆ บุคคลดังที่ได้กล่าวมาในเบื้องต้น เช่น โคเคอร์ (Coker 1985 :22) ที่กล่าวว่า การประเมินพฤติกรรมของครูจะส่งผลต่อความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือ โบลตัน (Bolton, quoted in Rath 1982 :612) ที่กล่าวว่า การประเมินครูมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงการสอนและปรับปรุงงานของครู หรือนักแนะ

(Popham 1973:63) ฟรานซิส (Francis 1977:1193) เลวิส (Lewis 1973:23) หรือ พอเตอร์ (1988:2) ได้ให้ความเห็นในทำนองเดียวกันว่า การประเมินการสอนจะช่วยปรับปรุง การสอนของครู พัฒนาความสามารถในการปฏิบัติการสอน ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นหรือเป็นแนวทางที่จะ เสริมสร้างศักยภาพในการสอนให้เด่นชัด และเช่นเดียวกับผลการศึกษาวิจัยของ นุชธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ (2526:37-38) ที่พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่าควรประเมินการ สอนเพื่อปรับปรุงและส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน หรือ ฮาร์รี่ (Hary 1988:77) ยังได้ศึกษาพบว่า การประเมินการสอนเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงเทคนิคการสอนให้ มีประสิทธิภาพ ประกอบกับการนำรูปแบบการประเมินจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปใช้ ได้กำหนด ผู้ประเมินไว้ 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครู และครูผู้สอนประเมินตนเอง ซึ่งการ นำไปใช้ในสถานการณ์จริงนั้นอาจจะให้บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ประเมินการสอน เช่น ให้ครู ประเมินตนเองเพียงกลุ่มเดียวหรือประเมินควบคู่ไปพร้อมกับเพื่อนครู ส่วนกลุ่มผู้บริหารนั้นอาจ กำหนดให้เป็นผู้คอยกำกับดูแลหรือที่เนาะโน เรื่องการดำเนินการประเมินหรือการพิจารณาปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรมการสอนของครู เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ได้พบว่า การประเมินการสอนโดยผู้ บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และเพื่อนครู มีผลการประเมินตามรายการสมรรถภาพต่าง ๆ เกือบทั้ง หมดไม่แตกต่างกัน และมีความแตกต่างกันในบางรายการคือ ด้านบุคลิกภาพของผู้ได้รับการประเมิน ซึ่งถ้าให้ผู้ประเมินบางกลุ่มประเมินเฉพาะบางเรื่องอาจจะทำได้ดีกว่า ดังเช่นผลการศึกษาของสวิมล ว่องวานิช (2531:45-47) ได้พบว่า เพื่อนร่วมงานเป็นผู้ประเมินที่ดีที่สุดในด้านความรู้ของเนื้อหา วิชาที่สอน ผู้สอนและเพื่อนร่วมงานประเมินได้ดีในเรื่องวิธีการประเมินผลผู้เรียน เมื่อพิจารณา ถึงลักษณะการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาแล้วจะมีลักษณะ มุ่งให้เป็นแบบสัมพันธ์กัน ระหว่างกลุ่มประสบการณ์มากที่สุด จะไม่ยึดเนื้อหาตามแบบเรียน แต่จะให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียน มุ่งฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำ ความรู้ไปใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด (กิริติ ศรีวิเชียร 2520:26-28) นอกจากนี้ พันทิพา อุกฤษฏ์ (อ้างถึงใน สุนน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ 2531:71) ได้ กล่าวถึงพฤติกรรมการ สอนของครูประถมศึกษาไว้ว่า ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกปฏิบัติกิจกรรม ให้มากที่สุด คำนึงถึงผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อีกทั้งวิธีการสอนที่ครูนำมาใช้จะต้องเปลี่ยนแปลงไป ตามสภาพของเนื้อหาวิชา กิจกรรม และผู้เรียนด้วย หรือ ผกา สัตยธรรม (2524:27) ได้ กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรให้ผู้เรียนมีโอกาส ทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักนำเหตุผลมาใช้ในการทำกิจกรรม แล้ว ให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และสรุปแนวคิดภายหลังการจัด

กิจกรรมให้ชัดเจน นอกจากนี้ สุ่มน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2531:71-72) ได้สรุปไว้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษาที่สำคัญตามที่หลักสูตรต้องการ คือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมโดยตลอด ครูจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ได้จริง และถ้าพิจารณาในด้านจิตวิทยาพัฒนาการของผู้เรียนแล้วจะเห็นว่า มีความแตกต่างกันออกไปตามวัยของผู้เรียน ดังที่ พรณี พ. เจริญจิต (2528:140-147) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กในวัยประถมศึกษาช่วงตอนต้นมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ชอบพูดมากกว่าเขียน เด็กยังไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ เด็กมีรูปแบบของความรู้ความเข้าใจ (cognitive style) ที่แตกต่างกัน ครูจึงต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สนองกับลักษณะของผู้เรียนด้วย พอในระยะประถมตอนปลาย เด็กจะสามารถทำงานละเอียดได้มากขึ้น สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ดีขึ้น ลักษณะความสนใจจะเริ่มแตกต่างกันออกไป เด็กในวัยนี้ยังชอบอยากรู้อยากเห็น มีความสนใจในช่วงระยะเวลาสั้น เด็กส่วนใหญ่มักจะตั้งความหวังในการทำงานสูงและต้องการทำให้ได้ผลที่สมบูรณ์ ต้องการความอิสระ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนและชี้แนะแนวทาง และถ้าเป็นเด็กในวัยมัธยมศึกษาจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น มีความเข้าใจสิ่งที่ เป็นนามธรรมได้ดีขึ้น มีช่วงของความสนใจนานขึ้น มีความคิดรอบคอบ มีพัฒนาการทางสมองสูงเกือบเท่าผู้ใหญ่ และต้องการความเป็นอิสระมากขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่ดีควรมีลักษณะเฉพาะที่เหมาะสมกับผู้เรียนในช่วงต่าง ๆ การจัดเนื้อหาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับประถมและมัธยมศึกษา จึงมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ เรื่อง รูปแบบการประเมินการสอนที่ผู้วิจัย ได้พัฒนาขึ้นมาครั้งนี้ ได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากแหล่งข้อมูลในระดับประถมศึกษาเป็นต้นว่า บุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา หรือผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับโรงเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนแนวคิดการจัดการเรียนการสอนจากแหล่งเอกสาร ส่วนมากก็จะเป็นแนวคิดทางการสอนในระดับนี้ เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากรายการสมรรถภาพการประเมินบางรายการและเกณฑ์การประเมินการสอนส่วนมากมีความเกี่ยวข้องกับสภาพการเรียนการสอนในระดับนี้ ดังนั้นรูปแบบการประเมินการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ จึงเป็นรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างไปจากรูปแบบการประเมินการสอนในระดับอื่น ๆ

โดยสรุปแล้วจึงกล่าวได้ว่า รูปแบบการประเมินการสอนที่ผู้วิจัย ได้พัฒนาในครั้งนี้เป็นรูปแบบการประเมินที่ให้ประโยชน์ในการพัฒนา และปรับปรุงการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นอย่างมาก สามารถที่จะนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาให้ประสบผล โดยที่ผู้นำไปใช้และผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินการสอนควรศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของรูปแบบการประเมินให้

เข้าใจอย่างถ่องแท้รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อกำหนดแนวทางและกิจกรรมการใช้รูปแบบการประเมิน การสอนด้วยความเอาใจใส่อย่างครบถ้วน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ มีดังนี้ คือ

1.1 ผู้นำผลการวิจัยไปใช้ควรเป็นผู้มีความสนใจมองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินการสอนของครูในระดับประถมศึกษา

1.2 ควรศึกษาและทำความเข้าใจรายละเอียดของรูปแบบการประเมินการสอน สมรรถภาพการประเมิน และเกณฑ์การประเมิน ตลอดจนกระบวนการดำเนินการประเมิน การสอนตามเอกสารคู่มือการประเมินการสอนให้ถ่องแท้

1.3 ผู้นำไปใช้ควรสำรวจความต้องการและความเป็นไปได้ ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ในโรงเรียนนั้นก่อน ถ้าสามารถกระทำเพราะจะช่วยให้การดำเนินการประเมินประสบความสำเร็จมากขึ้น แต่ถ้าผู้นำไปใช้มีบทบาทในการนิเทศโรงเรียนโดยตรง ก็อาจดำเนินการได้เลยตามขั้นตอนของรูปแบบการประเมิน

1.4 ในกรณีที่จะนำไปใช้กับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่หรือมีครูผู้สอนจำนวนมาก การประชุมชี้แจงในการดำเนินการชี้แนะและขึ้นเตรียมการอาจดำเนินการในลักษณะกลุ่มย่อยหรือเป็นรุ่น ๆ เช่นกลุ่มครูสอนตามระดับชั้นหรือกลุ่มครูสอนตามรายกลุ่มประสบการณ์ ทั้งนี้แล้วแต่ความเหมาะสมที่ผู้บริหารโรงเรียนจะพิจารณา ซึ่งแต่ละกลุ่มควรมีจำนวนไม่เกิน 8 - 10 คน

1.5 การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมินควรพยายามให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

1.6 การฝึกใช้แบบประเมินของครูผู้ทำหน้าที่ประเมินในโรงเรียนร่วมกันผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้อาจจะกระทำในวันเดียวกัน หรือถ้าเป็นไปได้อาจฝึกทดลองใช้แบบประเมินหลังจากนั้นอีก 1 - 2 วัน เพื่อให้ผู้ใช้แบบประเมินได้มีโอกาสศึกษาทำความเข้าใจในสมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมินมากขึ้น

1.7 การวางแผนทางเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูส่วนที่ยังบกพร่องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นของคณะทำงานและผู้บริหารนั้น ถ้าเป็นไปได้ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้ได้รับการประเมินมีส่วนร่วมในการรับรู้และพิจารณาแนวทางการปรับปรุงการสอนด้วย ขณะเดียวกันก็ควรมี

แผนเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูทั้งโรงเรียนด้วย โดยพยายามหลีกเลี่ยงให้มีผลกระทบต่อความรู้สึกที่ไม่ดีของครูแต่ละคน ให้มากที่สุด

1.8 เกณฑ์การผ่านการประเมินหรือการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับที่น่าพอใจนั้น ผู้นำไปใช้หรือผู้บริหารโรงเรียนอาจพิจารณานอกเหนือจากเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยในแต่ละสมรรถภาพหรือคะแนนเฉลี่ยรวมในแต่ละมิติการประเมินว่าจะต้องมีระดับคะแนนตั้งแต่ 3.50 และ 3.75 ขึ้นไปตามลำดับ แล้วอาจพิจารณาจากร้อยละของสมรรถภาพที่ได้คะแนนเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป จำนวนร้อยละ 85 ของสมรรถภาพทั้งหมด หรือจำนวนไม่น้อยกว่า 31 สมรรถภาพ หรือจะนิยามากำหนดเกณฑ์ความพึงพอใจที่สูงกว่านี้ก็ทำได้ตามความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป มีดังนี้ คือ

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อขยายผลไปสู่การนิเทศการจัดการเรียนการสอนในระดับกลุ่มโรงเรียน โดยนำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศ

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนเฉพาะสำหรับการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ

2.3 ควรวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มที่ใช้รูปแบบการประเมินการสอนเป็นเครื่องมือสำหรับติดตามปฏิบัติงานกับกลุ่มที่ไม่ได้ใช้รูปแบบการประเมินการสอนเพื่อกำกับติดตามการปฏิบัติงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย